ΤΟΠΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
CLLD / LEADER

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

ΠΡΟΚΗΡΥΞΗ ΥΠΟΜΕΤΡΟΥ 19.2 (ΠΡΑΞΕΙΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1 Τοπική Ανάπτυξη με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων (CLLD / LEADER) 2

2 Τοπικό Πρόγραμμα 2

2.1 Σύντομο Ιστορικό 2

2.2 Περιεχόμενο Τοπικού Προγράμματος 3

3 ΠΕΡΙΟΧΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ 6

4 SWOT ΑΝΑΛΥΣΗ 15

4.1 ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΑΝΑΓΚΩΝ ΠΟΥ ΑΠΟΡΡΕΟΥΝ ΑΠΟ ΤΗ SWOT ΑΝΑΛΥΣΗ 19

5 ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ 21

5.1 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ 21

5.2 ΟΙ ΕΥΡΥΤΕΡΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ 22

5.3 ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ ΘΕΣΗΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ 24

5.4 ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΠΟΥ ΕΞΥΠΗΡΕΤΟΥΝΤΑΙ 26

5.5 ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ- ΣΤΟΧΟΙ 27

5.6 ΚΑΙΝΟΤΟΜΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ 30

6 ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ 33

1 Τοπική Ανάπτυξη με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων (CLLD / LEADER)

Κατά την προγραμματική περίοδο 2014-2020, η προσέγγιση LEADER διατηρεί το βασικό στοιχείο της εκ των κάτω προς τα επάνω προσέγγισης στο σχεδιασμό πολυτομεακών τοπικών στρατηγικών και παράλληλα δίδεται η δυνατότητα της πολυταμειακής προσέγγισης (CLLD) καθώς και της διεύρυνσης των περιοχών εφαρμογής.

Αναλυτικότερα, η πρωτοβουλία CLLD-LEADER περιλαμβάνει τουλάχιστον τα ακόλουθα στοιχεία (αρθ. 32-35 Καν. (ΕΕ) 1303/13):

- Στρατηγικές τοπικής ανάπτυξης σε τοπική βάση, που προορίζονται για σαφώς χωρικά προσδιορισμένες περιοχές.
- Τοπικές εταιρικές σχέσεις δημόσιου – ιδιωτικού τομέα, καλούμενες «Ομάδες Τοπικής Δράσης» (ΟΤΔ).
- Προσέγγιση εκ των κάτω προς τα άνω με εξουσία λήψης αποφάσεων για τις Ομάδες Τοπικής Δράσης όσον αφορά την εκπόνηση και την εφαρμογή μιας στρατηγικής τοπικής ανάπτυξης.
- Πολυτομεακό σχεδιασμό και υλοποίηση της στρατηγικής με βάση την αλληλεπίδραση μεταξύ φορέων και έργων διαφόρων τομέων της τοπικής οικονομίας.
- Δυνατότητα εφαρμογής μιας πολυταμειακής προσέγγισης.

Η δυνατότητα για πολυταμειακή προσέγγιση στο CLLD/LEADER που υλοποιείται στην Ελλάδα συνίσταται από :

- Το Μέτρο 19 : «Στήριξη για τοπική ανάπτυξη μέσω του LEADER (ΤΑΠΤοΚ – τοπική ανάπτυξη με πρωτοβουλία τοπικών κοινοτήτων)» του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης (ΠΑΑ) 2014-2020, που συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ)
- Την Προτεραιότητα 4 : «Αύξηση της απασχόλησης και της εδαφικής συνοχής» του Επιχειρησιακού Προγράμματος Αλιείας & Θάλασσας (ΕΠΑλΘ) 2014-2020, που συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας (ΕΤΘΑ)

2 Τοπικό Πρόγραμμα

2.1 Σύντομο Ιστορικό

Στο πλαίσιο της υπ' αριθμό 1435/14.06.2016. Πρόσκλησης του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (ΥΠΑΑΤ), το ΑΚΟΜΜ-ΨΗΛΟΡΕΙΤΗΣ ΑΑΕ ΟΤΑ υπέβαλλε σχέδιο τοπικού προγράμματος.

Το σχέδιο υποβλήθηκε σε δύο φάσεις. Συγκεκριμένα στις 20/7/2016 υποβλήθηκε ο Φάκελος Α που περιείχε, τον καθορισμό της περιοχής εφαρμογής, την ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης της περιοχής εφαρμογής καθώς και τα αποτελέσματα από την διαδικασία των διαβουλεύσεων με την τοπική κοινωνία.

Στην συνέχεια και έπειτα από την έγκριση του Φακέλου Α , υποβλήθηκε ο Φάκελος Β στις 16/9/2016.
Ο Φάκελος Β περιείχε την Swot ανάλυση, τον καθορισμό της αναπτυξιακής στρατηγικής, τις δράσεις μέσω των οποίων αυτή θα υλοποιείτο καθώς και το χρηματοδοτικό σχήμα.

Το τοπικό πρόγραμμα που υποβλήθηκε ήταν πολυταμειακό αφού αφορούσε :
α) δράσεις που συγχρηματοδοτούνται από το ΕΓΤΑΑ στο πλαίσιο του Μέτρου 19 του ΠΑΑ 2014-2020 και

β) δράσεις που συγχρηματοδοτούνται από το ΕΤΘΑ στο πλαίσιο της Προτεραιότητας 4 του ΕΠΑλθ.
Οι δράσεις που χρηματοδοτούνται από το ΕΤΘΑ θα υλοποιηθούν σε **συγκεκριμένες ζώνες** της περιοχής εφαρμογής του τοπικού προγράμματος.

Στις 12/12/2016 εγκρίθηκε το Τοπικό πρόγραμμα όπως περιγραφόταν στον Φάκελο Β με συνολικό προϋπολογισμό σε όρους Δημόσιας Δαπάνης 6.700.000 € (Για το Μέτρο 19: 5.200.000 € και για την Προτεραιότητα 4: 1.500.000 €.)

2.2 Περιεχόμενο Τοπικού Προγράμματος

Οι δράσεις του τοπικού προγράμματος που αφορούν το Μέτρο 19 του ΠΑΑ 2014-2020 έχουν αναμορφωθεί σύμφωνα με τον εγκεκριμένο προϋπολογισμό του τοπικού προγράμματος από το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (ΥΠΑΑΤ).
Οι δράσεις εντάσσονται στις παρακάτω κατηγορίες:

ΥΠΟΜΕΤΡΟ 19.2 : Στήριξη υλοποίησης δράσεων των στρατηγικών Τοπικής Ανάπτυξης με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων (CLLD/ΤΑΠΤΟΚ)

Α. ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ ΕΡΓΑ/ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ

Δράση 19.2.1 : Μεταφορά γνώσεων & ενημέρωσης
Υποδράση 19.2.1.2: Μεταφορά γνώσεων & ενημέρωσης σε ΜΜΕ αγροτικών περιοχών

Δράση 19.2.2: Ανάπτυξη / βελτίωση της επιχειρηματικότητας και ανταγωνιστικότητας της περιοχή εφαρμογής σε εξειδικευμένους τομείς, περιοχές ή δικαιούχους
Υποδράση 19.2.2.1: Ενίσχυση επενδύσεων στην μεταποίηση, εμπορία και/ή ανάπτυξη γεωργικών προϊόντων με αποτέλεσμα γεωργικό προϊόν για την εξυπηρέτηση ειδικών στόχων της τοπικής στρατηγικής.
Υποδράση 19.2.2.2 : Ενίσχυση επενδύσεων στην μεταποίηση, εμπορία και/ή ανάπτυξη γεωργικών προϊόντων με αποτέλεσμα μη γεωργικό προϊόν για την εξυπηρέτηση ειδικών στόχων της τοπικής στρατηγικής.
Υποδράση 19.2.2.3 : Ενίσχυση επενδύσεων στον τομέα του τουρισμού με σκοπό την εξυπηρέτηση ειδικών στόχων της τοπικής στρατηγικής.
Υποδράση 19.2.2.4 : Ενίσχυση επενδύσεων στους τομείς της βιοτεχνίας, χειροτεχνίας, παραγωγής ειδών μετά την 1η μεταποίηση, και του εμπορίου με σκοπό την εξυπηρέτηση ειδικών στόχων της τοπικής στρατηγικής.
Υποδράση 19.2.2.5 : Ενίσχυση επενδύσεων παροχής υπηρεσιών για την εξυπηρέτηση του αγροτικού πληθυσμού (παιδικοί σταθμοί, χώροι αθλητισμού, πολιτιστικά κέντρα, κλπ) με σκοπό την εξυπηρέτηση ειδικών στόχων της τοπικής στρατηγικής.
Υποδράση 19.2.2.6 : Ενίσχυση επενδύσεων οικοτεχνίας και πολυλειτουργικών αγροκτημάτων με σκοπό την εξυπηρέτηση ειδικών στόχων της τοπικής στρατηγικής.

Δράση 19.2.3 : Οριζόντια ενίσχυση στην ανάπτυξη / βελτίωση της επιχειρηματικότητας και ανταγωνιστικότητας της περιοχή εφαρμογής
Υποδράση 19.2.3.1 : Οριζόντια εφαρμογή μεταποίησης, εμπορίας και/ή ανάπτυξης γεωργικών προϊόντων με αποτέλεσμα γεωργικό προϊόν με σκοπό την εξυπηρέτηση των στόχων της τοπικής στρατηγικής.

Υποδράση 19.2.3.2 : Οριζόντια εφαρμογή μεταποίησης, εμπορίας και/ή ανάπτυξης γεωργικών προϊόντων με αποτέλεσμα μη γεωργικό προϊόν με σκοπό την εξυπηρέτηση των στόχων της τοπικής στρατηγικής.
Υποδράση 19.2.3.3 : Οριζόντια εφαρμογή ενίσχυσης επενδύσεων στον τομέα του τουρισμού με σκοπό την εξυπηρέτηση των στόχων της τοπικής στρατηγικής.
Υποδράση 19.2.3.4 : Οριζόντια εφαρμογή ενίσχυσης επενδύσεων στους τομείς της βιοτεχνίας, χειροτεχνίας, παραγωγής ειδών μετά την 1η μεταποίηση, και του εμπορίου με σκοπό την εξυπηρέτηση των στόχων της τοπικής στρατηγικής.
Υποδράση 19.2.3.5 : Οριζόντια εφαρμογή ενίσχυσης επενδύσεων παροχής υπηρεσιών για την εξυπηρέτηση του αγροτικού πληθυσμού (παιδικοί σταθμοί, χώροι αθλητισμού, πολιτιστικά κέντρα, κλπ) με σκοπό την εξυπηρέτηση των στόχων της τοπικής στρατηγικής.

Β. ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ ΕΡΓΑ

Δράση 19.2.4 : Βασικές υπηρεσίες & ανάπλαση χωριών σε αγροτικές περιοχές

Υποδράση 19.2.4.1 : Στήριξη για υποδομές μικρής κλίμακας (πχ. ύδρευση, αποχέτευση, οδοποιία εντός οικισμού κ.λπ.), συμπεριλαμβανομένης της εξοικονόμησης ενέργειας σε χρησιμοποιούμενα δημόσια κτίρια.
Υποδράση 19.2.4.2 : Στήριξη για τη δημιουργία, βελτίωση ή επέκταση τοπικών βασικών υπηρεσιών για τον αγροτικό πληθυσμό, καθώς και των σχετικών υποδομών (πχ. παιδικοί σταθμοί, αγροτικά ιατρεία, κ.λπ.)
Υποδράση 19.2.4.3 : Στήριξη για επενδύσεις για δημόσια χρήση σε υπηρεσίες και υποδομές αναψυχής, ανάπλασης, τουριστικές πληροφορίες και τουριστικές υποδομές μικρής κλίμακας (π.χ. σημάνσεις, κοινόχρηστοι χώροι, προβολή προώθηση περιοχών, ποδηλατικές διαδρομές κ.λπ.)
Υποδράση 19.2.4.4 : Ενίσχυση πολιτιστικών εκδηλώσεων
Υποδράση 19.2.4.5 : Στήριξη για μελέτες, υπηρεσίες και επενδύσεις, που συνδέονται με τον πολιτισμό, με τη διατήρηση, αποκατάσταση και αναβάθμιση της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς των χωριών, των αγροτικών τοπίων και των τόπων με υψηλή φυσική αξία, συμπεριλαμβανομένων των σχετικών κοινωνικο-οικονομικών πτυχών, καθώς και δράσεις περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης (συμπεριλαμβανομένων πολιτιστικών / συνεδριακών κέντρων, μουσείων, πολιτιστικών χαρακτηριστικών της υπαίθρου –μύλοι, γεφύρια κ.λπ.).

Δράση 19.2.5 : Παρεμβάσεις για τη βελτίωση υποδομών στον πρωτογενή τομέα

Υποδράση 19.2.5.1 : Βελτίωση πρόσβασης σε γεωργική γη και κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις

Γ. ΔΡΑΣΕΙΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ / ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ

Δράση 19.2.7 : Συνεργασία μεταξύ διαφορετικών παραγόντων

Υποδράση 19.2.7.2 : Ανάπτυξη νέων προϊόντων, πρακτικών, διεργασιών και τεχνολογιών στον τομέα των τροφίμων και της δασοπονίας
Υποδράση 19.2.7.3: Συνεργασία μεταξύ μικρών επιχειρήσεων για διοργάνωση κοινών μεθόδων εργασίας και τη κοινή χρήση εγκαταστάσεων και πόρων καθώς και για την ανάπτυξη και/ή την εμπορία τουριστικών υπηρεσιών, που συνδέονται με τον αγροτουρισμό []
Υποδράση 19.2.7.8 : Κοινές προσεγγίσεις σε ότι αφορά τα περιβαλλοντικά έργα και τις τρέχουσες περιβαλλοντικές πρακτικές, συμπεριλαμβανομένης της αποτελεσματικής διαχείρισης των υδάτων, της χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειάς και της διατήρησης των γεωργικών τοπίων []

ΥΠΟΜΕΤΡΟ 19.3 : Διατοπική και διακρατική συνεργασία

Σημείωση : Η παρούσα Προκήρυξη αφορά το Υπομέτρο 19.2 και ειδικότερα τις Δράσεις που αφορούν έργα Δημόσιου Χαρακτήρα

3 ΠΕΡΙΟΧΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Η περιοχή εφαρμογής του τοπικού προγράμματος CLLD-LEADER, υπάγεται διοικητικά, στις Περιφερειακές Ενότητες Ηρακλείου και Ρεθύμνου

Η έκταση της καλύπτει συνολικά 1.497,015 τ.χλμ., ενώ πληθυσμός της ανέρχεται σε 47.578 άτομα , μεγέθη που αναλογούν σε 17,95% της έκτασης και σε 7,64% του πληθυσμού της Περιφέρειας Κρήτης. Συνολικά, η περιοχή περικλείει 8 Δήμους, 14 Δημοτικές Ενότητες και 117 Δημοτικές/Τοπικές Κοινότητες.

Στην Περιφερειακή Ενότητα Ρεθύμνου υπάγονται 5 Δήμοι (Ρεθύμνης, Αγ. Βασιλείου, Αμαρίου, Ανωγείων, Μυλοποτάμου), 9 Δημοτικές Ενότητες και 101 Τοπικές/Δημοτικές Κοινότητες (80,6% του συνόλου της έκτασης της περιοχής εφαρμογής και 81,4% του συνολικού πληθυσμού της).

Στην Περιφερειακή Ενότητα Ηρακλείου υπάγονται 3 Δήμοι (Γόρτυνας, Μαλεβιζίου, Φαιστού) με 5 Δημοτικές Ενότητες και 16 Τοπικές/Δημοτικές Κοινότητες (19,4% της έκτασης και 18,6% του πληθυσμού της περιοχής εφαρμογής)

Το 39% της έκτασης της περιοχής εφαρμογής ανήκει σε περιοχές NATURA.

Από την **Περιφερειακή Ενότητα Ρεθύμνου** υπάγονται οι εξής Δήμοι :

- Δήμος Αγίου Βασιλείου [τμήμα] - Δημοτική Ενότητα Λάμπης (το σύνολο των τοπικών κοινοτήτων),
- Δήμος Αμαρίου (το σύνολο των τοπικών κοινοτήτων)
- Δήμος Ανωγείων
- Δήμος Μυλοποτάμου (το σύνολο των τοπικών κοινοτήτων)
- Δήμος Ρεθύμνου [τμήμα] – η Δημοτική Ενότητα Αρκαδίου (το σύνολο των τοπικών κοινοτήτων) και από την Δημοτική Ενότητα Ρεθύμνου το σύνολο των τοπικών κοινοτήτων και οι εκτός της πόλης οικισμοί της Δημοτικής Κοινότητας Ρεθύμνου : Αγία Ειρήνη, Ανώγεια, Γάλλος, Γιαννούδι, Μεγάλο Μετόχι, Μικρό Μετόχι, Ξηρό Χωριό, Τρία Μοναστήρια.

Από την **Περιφερειακή Ενότητα Ηρακλείου** υπάγονται οι εξής Δήμοι :

- Δήμος Γόρτυνας [τμήμα] – η Δημοτική Ενότητα Ρούβα (το σύνολο των τοπικών κοινοτήτων)
- Δήμος Μαλεβιζίου [τμήμα] – η Δημοτική Ενότητα Κρουσώνα (το σύνολο των Δημοτικών/Τοπικών κοινοτήτων) και τμήμα της Δημοτικής Ενότητας Τυλίσου (οι Τ.Κ. Αηδονοχωρίου, Αστυρακίου, Γωνιών και Καμαριώτη)
- Δήμος Φαιστού [τμήμα] , η Δημοτική Ενότητα Ζαρού (το σύνολο των τοπικών κοινοτήτων), και τμήμα της Δημοτικής Ενότητας Τυμπακίου (οι τοπικές κοινότητες Γρηγοριάς και Καμαρών)

Στον Πίνακα που ακολουθεί εμφανίζεται το σύνολο των Τοπικών/Δημοτικών Κοινοτήτων που υπάγονται στην Περιοχή Εφαρμογής του Τοπικού Προγράμματος. Στην στήλη 5 εμφανίζεται ο χαρακτηρισμός κάθε Τ.Κ/Δ.Κ σύμφωνα με την οδηγία ΕΟΚ 75/268 σε Ορεινή ή Μειονεκτική.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΗΜΟΣ	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΤΟΠΙΚΗ / ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ (Τ.Κ / Δ.Κ)	Χαρακτηρισμός Τ.Κ / Δ.Κ σύμφωνα με την οδηγία ΕΟΚ 75/268	ΕΚΤΑΣΗ σε km2	ΜΟΝΙΜΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ – 2011
1	2	3	4	5	6	7
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	ΓΟΡΤΥΝΑΣ	ΡΟΥΒΑ	Τ.Κ Γέργερης	ΟΡΕΙΝΉ	44,510	1.440
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	ΓΟΡΤΥΝΑΣ	ΡΟΥΒΑ	Τ.Κ Νυβρίτου	ΟΡΕΙΝΉ	10,456	202
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	ΓΟΡΤΥΝΑΣ	ΡΟΥΒΑ	Τ.Κ Πανασού	ΟΡΕΙΝΉ	7,311	179
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	ΜΑΛΕΒΙΖΙΟΥ	ΚΡΟΥΣΩΝΑ	Δ.Κ Κρουσώνος	ΟΡΕΙΝΉ	43,151	2175
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	ΜΑΛΕΒΙΖΙΟΥ	ΚΡΟΥΣΩΝΑ	Τ.Κ Κορφών	ΟΡΕΙΝΉ	8,561	293
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	ΜΑΛΕΒΙΖΙΟΥ	ΚΡΟΥΣΩΝΑ	Τ.Κ Λουτρακίου	ΟΡΕΙΝΉ	5,518	143
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	ΜΑΛΕΒΙΖΙΟΥ	ΚΡΟΥΣΩΝΑ	Τ.Κ Σάρχου	ΟΡΕΙΝΉ	8,579	165
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	ΜΑΛΕΒΙΖΙΟΥ	ΤΥΛΙΣΟΥ	Τ.Κ Αηδονοχωρίου	ΟΡΕΙΝΉ	8,918	87
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	ΜΑΛΕΒΙΖΙΟΥ	ΤΥΛΙΣΟΥ	Τ.Κ Αστυρακίου	ΟΡΕΙΝΉ	16,773	318
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	ΜΑΛΕΒΙΖΙΟΥ	ΤΥΛΙΣΟΥ	Τ.Κ Γωνιών Μαλεβιζίου	ΟΡΕΙΝΉ	28,485	323
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	ΜΑΛΕΒΙΖΙΟΥ	ΤΥΛΙΣΟΥ	Τ.Κ Καμαριώτου	ΟΡΕΙΝΉ	7,234	48
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	ΦΑΙΣΤΟΥ	ΖΑΡΟΥ	Δημοτική Κοινότητα Ζαρού	ΟΡΕΙΝΉ	29,145	2122
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	ΦΑΙΣΤΟΥ	ΖΑΡΟΥ	Τ.Κ Βοριζίων	ΟΡΕΙΝΉ	30,051	491
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	ΦΑΙΣΤΟΥ	ΖΑΡΟΥ	Τ.Κ Μορονίου		12,625	340
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	ΦΑΙΣΤΟΥ	ΤΥΜΠΑΚΙΟΥ	Τ.Κ Γρηγορίας	ΟΡΕΙΝΉ	5,991	173
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	ΦΑΙΣΤΟΥ	ΤΥΜΠΑΚΙΟΥ	Τ.Κ Καμαρών	ΟΡΕΙΝΉ	23,835	331

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΗΜΟΣ	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΤΟΠΙΚΗ / ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ (Τ.Κ / Δ.Κ)	Χαρακτηρισμός Τ.Κ / Δ.Κ σύμφωνα με την οδηγία ΕΟΚ 75/268	ΕΚΤΑΣΗ σε km2	ΜΟΝΙΜΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ – 2011
1	2	3	4	5	6	7
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΡΕΘΥΜΝΗΣ	ΡΕΘΥΜΝΗΣ	Δ.Κ Ρεθύμνης	Αγία Ειρήνη	22,617	75
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΡΕΘΥΜΝΗΣ	ΡΕΘΥΜΝΗΣ		Ανώγεια		131
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΡΕΘΥΜΝΗΣ	ΡΕΘΥΜΝΗΣ		Γάλλος		922
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΡΕΘΥΜΝΗΣ	ΡΕΘΥΜΝΗΣ		Γιαννούδιον		116
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΡΕΘΥΜΝΗΣ	ΡΕΘΥΜΝΗΣ		Μεγάλο Μετόχι		46
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΡΕΘΥΜΝΗΣ	ΡΕΘΥΜΝΗΣ		Μικρό Μετόχι		149
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΡΕΘΥΜΝΗΣ	ΡΕΘΥΜΝΗΣ		Ξηρόν Χωρίον		221
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΡΕΘΥΜΝΗΣ	ΡΕΘΥΜΝΗΣ		Τρία Μοναστήρια		172
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΡΕΘΥΜΝΗΣ	ΡΕΘΥΜΝΗΣ	Τ.Κ Αρμένων	ΜΕΙΟΝΕΚΤΙΚΉ	19,742	706
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΡΕΘΥΜΝΗΣ	ΡΕΘΥΜΝΗΣ	Τ.Κ Γουλεδιανών	ΟΡΕΙΝΉ	5,231	106
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΡΕΘΥΜΝΗΣ	ΡΕΘΥΜΝΗΣ	Τ.Κ Καρές	ΟΡΕΙΝΉ	7,943	192
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΡΕΘΥΜΝΗΣ	ΡΕΘΥΜΝΗΣ	Τ.Κ Καστέλλου	ΜΕΙΟΝΕΚΤΙΚΉ	6,329	108
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΡΕΘΥΜΝΗΣ	ΡΕΘΥΜΝΗΣ	Τ.Κ Κούμων	ΟΡΕΙΝΉ	8,360	172
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΡΕΘΥΜΝΗΣ	ΡΕΘΥΜΝΗΣ	Τ.Κ Μαρουλά	ΟΡΕΙΝΉ	11,470	547
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΡΕΘΥΜΝΗΣ	ΡΕΘΥΜΝΗΣ	Τ.Κ Όρους	ΟΡΕΙΝΉ	2,858	54
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΡΕΘΥΜΝΗΣ	ΡΕΘΥΜΝΗΣ	Τ.Κ Πρασιών	ΟΡΕΙΝΉ	7,890	133
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΡΕΘΥΜΝΗΣ	ΡΕΘΥΜΝΗΣ	Τ.Κ Ρουσσοσπιτίου	ΟΡΕΙΝΉ	7,082	569
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΡΕΘΥΜΝΗΣ	ΡΕΘΥΜΝΗΣ	Τ.Κ Σελλίου	ΟΡΕΙΝΉ	13,107	184
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΡΕΘΥΜΝΗΣ	ΡΕΘΥΜΝΗΣ	Τ.Κ Χρομοναστηρίου	ΟΡΕΙΝΉ	9,602	391
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΡΕΘΥΜΝΗΣ	ΑΡΚΑΔΙΟΥ	Τ.Κ Άδελε	ΜΕΙΟΝΕΚΤΙΚΉ	6,333	1415
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΡΕΘΥΜΝΗΣ	ΑΡΚΑΔΙΟΥ	Τ.Κ Αμνάτου	ΟΡΕΙΝΉ	23,123	218

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΗΜΟΣ	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΤΟΠΙΚΗ / ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ (Τ.Κ / Δ.Κ)	Χαρακτηρισμός Τ.Κ / Δ.Κ σύμφωνα με την οδηγία ΕΟΚ 75/268	ΕΚΤΑΣΗ σε km2	ΜΟΝΙΜΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ – 2011
1	2	3	4	5	6	7
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΡΕΘΥΜΝΗΣ	ΑΡΚΑΔΙΟΥ	Τ.Κ Αρχαίας Ελεύθερνας	ΟΡΕΙΝΉ	10,076	115
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΡΕΘΥΜΝΗΣ	ΑΡΚΑΔΙΟΥ	Τ.Κ Ελευθέρνης	ΜΕΙΟΝΕΚΤΙΚΉ	10,883	189
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΡΕΘΥΜΝΗΣ	ΑΡΚΑΔΙΟΥ	Τ.Κ Έρφων	ΜΕΙΟΝΕΚΤΙΚΉ	7,174	662
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΡΕΘΥΜΝΗΣ	ΑΡΚΑΔΙΟΥ	Τ.Κ Κυριάννας	ΟΡΕΙΝΉ	5,230	348
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΡΕΘΥΜΝΗΣ	ΑΡΚΑΔΙΟΥ	Τ.Κ Μέσης	ΜΕΙΟΝΕΚΤΙΚΉ	8,488	388
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΡΕΘΥΜΝΗΣ	ΑΡΚΑΔΙΟΥ	Τ.Κ Παγκαλοχωρίου	ΜΕΙΟΝΕΚΤΙΚΉ	2,350	969
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΡΕΘΥΜΝΗΣ	ΑΡΚΑΔΙΟΥ	Τ.Κ Πηγής	ΜΕΙΟΝΕΚΤΙΚΉ	5,908	857
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΡΕΘΥΜΝΗΣ	ΑΡΚΑΔΙΟΥ	Τ.Κ Πρίνου	ΜΕΙΟΝΕΚΤΙΚΉ	12,419	660
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΡΕΘΥΜΝΗΣ	ΑΡΚΑΔΙΟΥ	Τ.Κ Σκουλουφίων	ΜΕΙΟΝΕΚΤΙΚΉ	5,715	160
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΡΕΘΥΜΝΗΣ	ΑΡΚΑΔΙΟΥ	Τ.Κ Χαμαλευρίου	ΜΕΙΟΝΕΚΤΙΚΉ	3,657	877
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΡΕΘΥΜΝΗΣ	ΑΡΚΑΔΙΟΥ	Τ.Κ Χαρκίων	ΟΡΕΙΝΉ	20,288	78
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΑΓΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ	ΛΑΜΠΗΣ	Τ.Κ Σπηλίου	ΟΡΕΙΝΉ	15,853	624
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΑΓΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ	ΛΑΜΠΗΣ	Τ.Κ Αγίας Γαλήνης		11,829	632
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΑΓΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ	ΛΑΜΠΗΣ	Τ.Κ Ακουμίων	ΟΡΕΙΝΉ	28,316	509
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΑΓΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ	ΛΑΜΠΗΣ	Τ.Κ Αρδάκτου	ΟΡΕΙΝΉ	15,335	153
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΑΓΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ	ΛΑΜΠΗΣ	Τ.Κ Δριμίσκου	ΟΡΕΙΝΉ	6,702	32
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΑΓΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ	ΛΑΜΠΗΣ	Τ.Κ Καρινών	ΟΡΕΙΝΉ	17,872	191
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΑΓΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ	ΛΑΜΠΗΣ	Τ.Κ Κεντροχωρίου	ΟΡΕΙΝΉ	13,757	79
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΑΓΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ	ΛΑΜΠΗΣ	Τ.Κ Κεραμέ	ΟΡΕΙΝΉ	13,808	153
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΑΓΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ	ΛΑΜΠΗΣ	Τ.Κ Κισσού	ΟΡΕΙΝΉ	5,123	148
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΑΓΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ	ΛΑΜΠΗΣ	Τ.Κ Κρύας Βρύσης	ΟΡΕΙΝΉ	17,486	134
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΑΓΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ	ΛΑΜΠΗΣ	Τ.Κ Λαμπινής	ΟΡΕΙΝΉ	5,224	116
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΑΓΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ	ΛΑΜΠΗΣ	Τ.Κ Μελάμπων	ΟΡΕΙΝΉ	29,742	605

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΗΜΟΣ	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΤΟΠΙΚΗ / ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ (Τ.Κ / Δ.Κ)	Χαρακτηρισμός Τ.Κ / Δ.Κ σύμφωνα με την οδηγία ΕΟΚ 75/268	ΕΚΤΑΣΗ σε km2	ΜΟΝΙΜΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ – 2011
1	2	3	4	5	6	7
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΑΓΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ	ΛΑΜΠΗΣ	Τ.Κ Μουρνές	ΟΡΕΙΝΉ	11,181	176
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΑΓΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ	ΛΑΜΠΗΣ	Τ.Κ Μυξόρρουμα	ΟΡΕΙΝΉ	7,074	371
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΑΓΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ	ΛΑΜΠΗΣ	Τ.Κ Ορνές	ΟΡΕΙΝΉ	2,857	20
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΑΓΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ	ΛΑΜΠΗΣ	Τ.Κ Σακτουρίων	ΟΡΕΙΝΉ	18,301	218
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΑΜΑΡΙΟΥ	ΣΙΒΡΙΤΟΥ	Τ.Κ Αποστόλων	ΟΡΕΙΝΉ	10,282	277
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΑΜΑΡΙΟΥ	ΣΙΒΡΙΤΟΥ	Τ.Κ Αμαρίου	ΟΡΕΙΝΉ	5,51	142
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΑΜΑΡΙΟΥ	ΣΙΒΡΙΤΟΥ	Τ.Κ Άνω Μέρους	ΟΡΕΙΝΉ	20,661	244
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΑΜΑΡΙΟΥ	ΣΙΒΡΙΤΟΥ	Τ.Κ Βισταγής	ΟΡΕΙΝΉ	25,732	220
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΑΜΑΡΙΟΥ	ΣΙΒΡΙΤΟΥ	Τ.Κ Βρυσών	ΟΡΕΙΝΉ	8,26	120
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΑΜΑΡΙΟΥ	ΣΙΒΡΙΤΟΥ	Τ.Κ Βωλεώνων	ΟΡΕΙΝΉ	9,061	109
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΑΜΑΡΙΟΥ	ΣΙΒΡΙΤΟΥ	Τ.Κ Γερακαρίου	ΟΡΕΙΝΉ	16,731	309
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΑΜΑΡΙΟΥ	ΣΙΒΡΙΤΟΥ	Τ.Κ Ελενών	ΟΡΕΙΝΉ	6,639	197
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΑΜΑΡΙΟΥ	ΣΙΒΡΙΤΟΥ	Τ.Κ Θρόνου	ΟΡΕΙΝΉ	5,27	89
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΑΜΑΡΙΟΥ	ΣΙΒΡΙΤΟΥ	Τ.Κ Καλογέρου	ΟΡΕΙΝΉ	7,555	119
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΑΜΑΡΙΟΥ	ΣΙΒΡΙΤΟΥ	Τ.Κ Μέρωνα	ΟΡΕΙΝΉ	9,902	318
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΑΜΑΡΙΟΥ	ΣΙΒΡΙΤΟΥ	Τ.Κ Μοναστηρακίου	ΟΡΕΙΝΉ	4,253	174
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΑΜΑΡΙΟΥ	ΣΙΒΡΙΤΟΥ	Τ.Κ Παντανάσσης	ΟΡΕΙΝΉ	13,339	268
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΑΜΑΡΙΟΥ	ΣΙΒΡΙΤΟΥ	Τ.Κ Πατσού	ΟΡΕΙΝΉ	9,248	271
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΑΜΑΡΙΟΥ	ΚΟΥΡΗΤΩΝ	Τ.Κ Φουρφουρά	ΟΡΕΙΝΉ	17,667	605
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΑΜΑΡΙΟΥ	ΚΟΥΡΗΤΩΝ	Τ.Κ Αγίας Παρασκευής	ΟΡΕΙΝΉ	5,698	124
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΑΜΑΡΙΟΥ	ΚΟΥΡΗΤΩΝ	Τ.Κ Αγίου Ιωάννου Αμαρίου	ΟΡΕΙΝΉ	3,865	117
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΑΜΑΡΙΟΥ	ΚΟΥΡΗΤΩΝ	Τ.Κ Αποδούλου	ΟΡΕΙΝΉ	18,826	307
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΑΜΑΡΙΟΥ	ΚΟΥΡΗΤΩΝ	Τ.Κ Βιζαρίου	ΟΡΕΙΝΉ	4,492	89
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΑΜΑΡΙΟΥ	ΚΟΥΡΗΤΩΝ	Τ.Κ Κουρουτών	ΟΡΕΙΝΉ	9,659	210
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΑΜΑΡΙΟΥ	ΚΟΥΡΗΤΩΝ	Τ.Κ Λαμπιωτών	ΟΡΕΙΝΉ	2,701	61
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΑΜΑΡΙΟΥ	ΚΟΥΡΗΤΩΝ	Τ.Κ Λοχριάς	ΟΡΕΙΝΉ	15,461	295
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΑΜΑΡΙΟΥ	ΚΟΥΡΗΤΩΝ	Τ.Κ Νιθαύρεως	ΟΡΕΙΝΉ	12,769	413

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΗΜΟΣ	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΤΟΠΙΚΗ / ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ (Τ.Κ / Δ.Κ)	Χαρακτηρισμός Τ.Κ / Δ.Κ σύμφωνα με την οδηγία ΕΟΚ 75/268	ΕΚΤΑΣΗ σε km2	ΜΟΝΙΜΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ – 2011
1	2	3	4	5	6	7
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΑΜΑΡΙΟΥ	ΚΟΥΡΗΤΩΝ	Τ.Κ Πετροχωρίου	ΟΡΕΙΝΉ	5,07	137
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΑΜΑΡΙΟΥ	ΚΟΥΡΗΤΩΝ	Τ.Κ Πλατανίων	ΟΡΕΙΝΉ	13,586	199
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΑΜΑΡΙΟΥ	ΚΟΥΡΗΤΩΝ	Τ.Κ Πλατάνου	ΟΡΕΙΝΉ	16,611	501
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΨΕΥΔΟ ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΨΕΥΔΟΔΗΜΟΤΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΟΡΕΙΝΉ	102,105	2379
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ	ΓΕΡΟΠΟΤΑΜΟΥ	Τ.Κ Περάματος	ΜΕΙΟΝΕΚΤΙΚΉ	3,528	1578
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ	ΓΕΡΟΠΟΤΑΜΟΥ	Τ.Κ Αγγελιανών	ΜΕΙΟΝΕΚΤΙΚΉ	13,51	653
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ	ΓΕΡΟΠΟΤΑΜΟΥ	Τ.Κ Αγίου Μάμαντος	ΟΡΕΙΝΉ	19,017	441
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ	ΓΕΡΟΠΟΤΑΜΟΥ	Τ.Κ Αλφάς	ΜΕΙΟΝΕΚΤΙΚΉ	8,594	381
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ	ΓΕΡΟΠΟΤΑΜΟΥ	Τ.Κ Αχλαδέ	ΜΕΙΟΝΕΚΤΙΚΉ	8,993	166
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ	ΓΕΡΟΠΟΤΑΜΟΥ	Τ.Κ Καλανδαρές	ΟΡΕΙΝΉ	4,421	24
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ	ΓΕΡΟΠΟΤΑΜΟΥ	Τ.Κ Μαργαριτών	ΟΡΕΙΝΉ	24,465	575
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ	ΓΕΡΟΠΟΤΑΜΟΥ	Τ.Κ Μελιδονίου	ΜΕΙΟΝΕΚΤΙΚΉ	38,206	1255
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ	ΓΕΡΟΠΟΤΑΜΟΥ	Τ.Κ Μελισσουργακίου	ΟΡΕΙΝΉ	2,618	32
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ	ΓΕΡΟΠΟΤΑΜΟΥ	Τ.Κ Ορθέ	ΟΡΕΙΝΉ	7,667	130
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ	ΓΕΡΟΠΟΤΑΜΟΥ	Τ.Κ Πανόρμου	ΜΕΙΟΝΕΚΤΙΚΉ	6,578	628
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΜΥΛΟΠΟΤΑΜ	ΓΕΡΟΠΟΤΑΜΟΥ	Τ.Κ Πασαλιτών	ΜΕΙΟΝΕΚΤΙΚΉ	1,079	37

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΗΜΟΣ	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΤΟΠΙΚΗ / ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ (Τ.Κ / Δ.Κ)	Χαρακτηρισμός Τ.Κ / Δ.Κ σύμφωνα με την οδηγία ΕΟΚ 75/268	ΕΚΤΑΣΗ σε km2	ΜΟΝΙΜΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ – 2011
1	2	3	4	5	6	7
	ΟΥ					
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ	ΓΕΡΟΠΟΤΑΜΟΥ	Τ.Κ Ρουμελής	ΜΕΙΟΝΕΚΤΙΚΗ	5,59	519
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ	ΓΕΡΟΠΟΤΑΜΟΥ	Τ.Κ Σισών	ΟΡΕΙΝΗ	34,678	673
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ	ΓΕΡΟΠΟΤΑΜΟΥ	Τ.Κ Σκεπαστής	ΜΕΙΟΝΕΚΤΙΚΗ	5,006	267
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ	ΓΕΡΟΠΟΤΑΜΟΥ	Τ.Κ Χουμερίου	ΜΕΙΟΝΕΚΤΙΚΗ	11,02	418
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ	ΖΩΝΙΑΝΩΝ	Τ.Κ Ζωνιανών	ΟΡΕΙΝΗ	18,103	1117
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ	ΚΟΥΛΟΥΚΩΝΑ	Τ.Κ Γαράζου	ΜΕΙΟΝΕΚΤΙΚΗ	12,841	358
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ	ΚΟΥΛΟΥΚΩΝΑ	Τ.Κ Αγιάς	ΜΕΙΟΝΕΚΤΙΚΗ	6,435	222
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ	ΚΟΥΛΟΥΚΩΝΑ	Τ.Κ Αγίου Ιωάννου Μυλοποτάμου	ΟΡΕΙΝΗ	4,894	74
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ	ΚΟΥΛΟΥΚΩΝΑ	Τ.Κ Αλοΐδων	ΟΡΕΙΝΗ	6,185	326
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ	ΚΟΥΛΟΥΚΩΝΑ	Τ.Κ Αξού	ΟΡΕΙΝΗ	10,2	424
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ	ΚΟΥΛΟΥΚΩΝΑ	Τ.Κ Απλαδιανών	ΟΡΕΙΝΗ	9,698	408
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ	ΚΟΥΛΟΥΚΩΝΑ	Τ.Κ Αΐμονα	ΟΡΕΙΝΗ	5,412	215
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ	ΚΟΥΛΟΥΚΩΝΑ	Τ.Κ Βενίου	ΟΡΕΙΝΗ	4,055	317
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ	ΚΟΥΛΟΥΚΩΝΑ	Τ.Κ Δαμαβόλου	ΜΕΙΟΝΕΚΤΙΚΗ	4,093	210

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΗΜΟΣ	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΤΟΠΙΚΗ / ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ (Τ.Κ / Δ.Κ)	Χαρακτηρισμός Τ.Κ / Δ.Κ σύμφωνα με την οδηγία ΕΟΚ 75/268	ΕΚΤΑΣΗ σε km2	ΜΟΝΙΜΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ – 2011
1	2	3	4	5	6	7
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ	ΚΟΥΛΟΥΚΩΝΑ	Τ.Κ Δοξαρού	ΟΡΕΙΝΉ	12,889	294
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ	ΚΟΥΛΟΥΚΩΝΑ	Τ.Κ Επισκοπής	ΜΕΙΟΝΕΚΤΙΚΗ	5,795	306
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ	ΚΟΥΛΟΥΚΩΝΑ	Τ.Κ Θεοδώρας	ΟΡΕΙΝΉ	1,744	50
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ	ΚΟΥΛΟΥΚΩΝΑ	Τ.Κ Καλύβου	ΟΡΕΙΝΉ	13,274	327
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ	ΚΟΥΛΟΥΚΩΝΑ	Τ.Κ Κρυονερίου	ΟΡΕΙΝΉ	5,941	119
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ	ΚΟΥΛΟΥΚΩΝΑ	Τ.Κ Λιβαδίων	ΟΡΕΙΝΉ	37,8	1739
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ	ΚΟΥΛΟΥΚΩΝΑ	Τ.Κ Χώνου	ΟΡΕΙΝΉ	6,255	80
ΣΥΝΟΛΟ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ					**1.497,015**	**47.578**

ΧΆΡΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΉΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

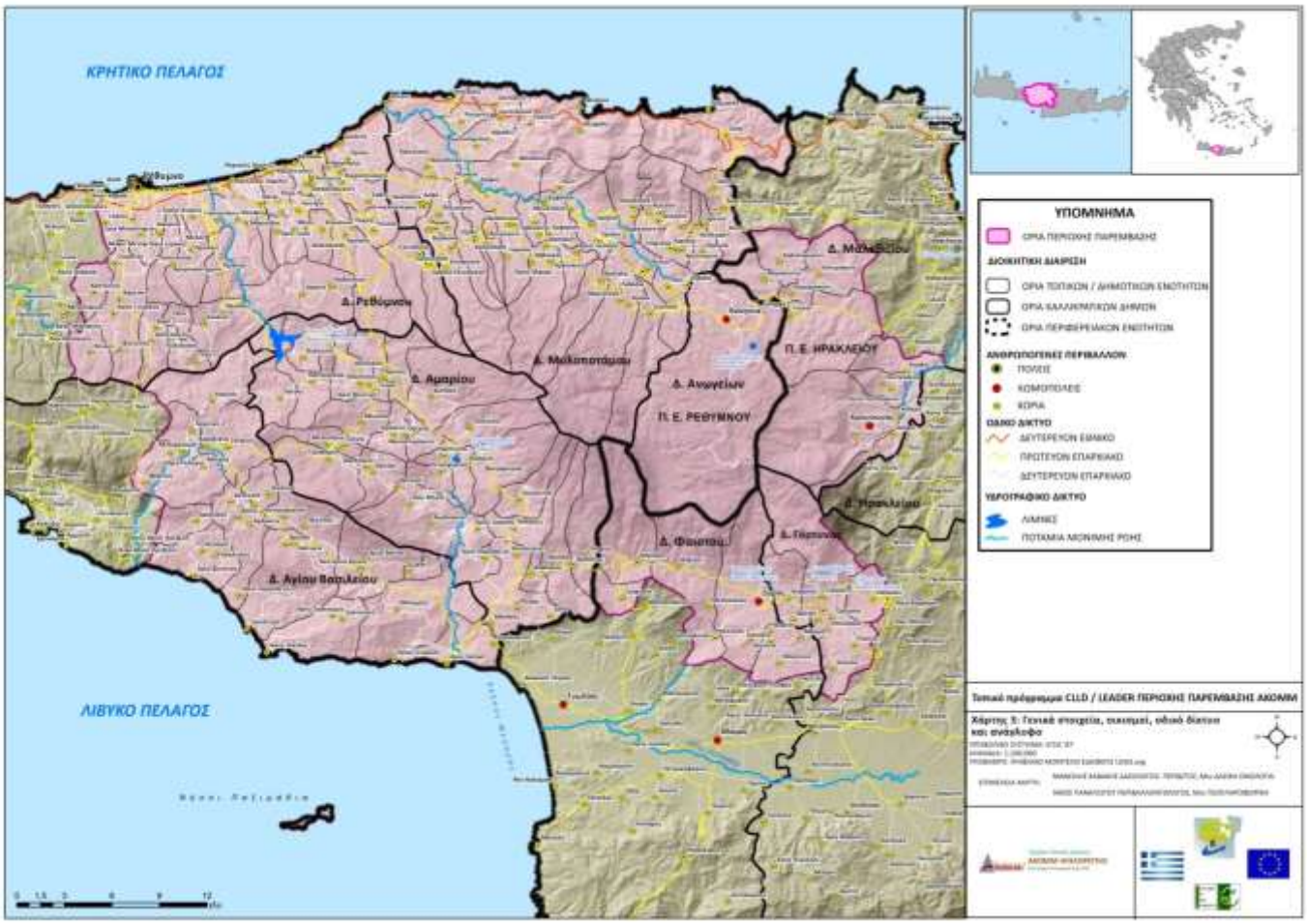

4 SWOT ΑΝΑΛΥΣΗ

Στο κεφάλαιο αυτό παρουσιάζονται τα συγκριτικά πλεονεκτήματα καθώς και οι αδυναμίες που εντοπίζονται από τα δεδομένα της υφιστάμενης κατάστασης της περιοχής εφαρμογής μέσω της ανάλυσης SWOT. Εκτός από τα δυνατά και αδύνατα σημεία της περιοχής εφαρμογής που αφορούν το εσωτερικό περιβάλλον της , καταδεικνύονται ακόμα τα σημεία εκείνα που προέρχονται κυρίως από το ευρύτερο εξωτερικό περιβάλλον, τα οποία θεωρούνται ότι μπορούν να αποτελέσουν ευκαιρίες ή απειλές για την αναπτυξιακή της προοπτική. Η μεθοδολογία η οποία ακολουθήθηκε είναι η εξής :

Σε πρώτο στάδιο έγινε λεπτομερής ανάλυση των Δυνατών – Αδύνατων Σημείων καθώς και των Ευκαιριών – Απειλών με την εξής κατηγοριοποίηση : Α) Χωρικά Χαρακτηριστικά (Γεωγραφική Θέση – Αλληλεξαρτήσεις) Β) Δημογραφικά & Κοινωνικά χαρακτηριστικά Γ) Οικονομικά χαρακτηριστικά με διάκριση ανά τομέα (πρωτογενή, δευτερογενή, τριτογενή) καθώς και για το σύνολο της οικονομίας Δ) Περιβαλλοντικά & Πολιτιστικά χαρακτηριστικά, Ε) Υποδομές.

Η ανάλυση αυτού σταδίου είναι λεπτομερής, καταδεικνύοντας στοιχεία που άπτονται γενικότερων πολιτικών και δεν μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο της τοπικής στρατηγικής (π.χ. ανεπάρκεια οδικού δικτύου, έλλειψη βασικών υπηρεσιών υγείας, παιδείας (λόγω υποστελέχωσης των αντίστοιχων δομών κ.λπ.).

Σε δεύτερο στάδιο έγινε σύνθεση της αναλυτικής SWOT στα σημεία εκείνα που θεωρούνται ότι μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο της τοπικής στρατηγικής και τα οποία παρουσιάζονται στο παρόν συνοπτικό έντυπο.

Σε τρίτο στάδιο προσδιορίστηκαν οι **Ανάγκες** που απορρέουν από την εξέταση αυτών των κρίσιμων ζητημάτων βάσει των οποίων δομήθηκε η **Λογική Παρέμβασης** του τοπικού προγράμματος (Στρατηγική, δράσεις και έργα).

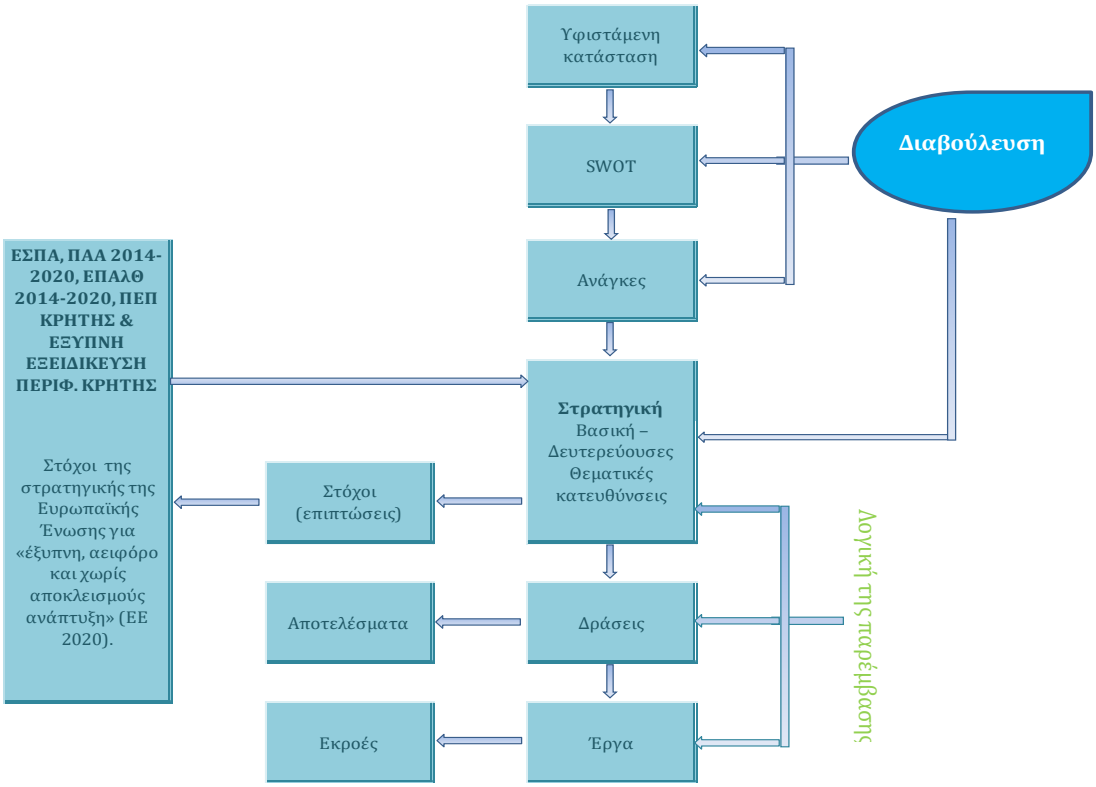

Σύνθεση της SWOT ανάλυσης σε κρίσιμα ζητήματα που αντιμετωπίζει η τοπική στρατηγική			
ΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ (STRENGTHS)		**ΑΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ (WEAKNESSES)**	
S1	Λειτουργική διασύνδεση ορεινών περιοχών με παραλιακές ζώνες	**W1**	Έλλειψη υποδομών τουριστικής αναψυχής (κέντρα πληροφόρησης, μονοπάτια που συνδέονται με την παρατήρηση της φύσης και του γεωλογικού πλούτου, θέσεις θέας, παρατηρητήρια, μη επαρκής σήμανση κ.λπ.)
S2	Γειτνίαση με χώρους υψηλής επισκεψιμότητας (αρχαιολογικοί χώροι, αστικά κέντρα)	**W2**	Έλλειψη βασικών υποδομών αλιευτικού και θαλάσσιου τουρισμού (πχ. Θαλάσσια πάρκα, καταδυτικός τουρισμός, τεχνητοί ύφαλοι κ.λπ.)
S3	Δυναμική ευρύτερη τουριστική αγορά	**W3**	Μη οργανωμένη και αποσπασματική προσπάθεια ανάδειξης και προώθησης του τουριστικού προϊόντος της περιοχής
S4	Σταθερή σταδιακή αύξηση επισκεπτών και ικανοποιητική πληρότητα των υποδομών διανυκτέρευσης (περίπου στο 70 %)	**W4**	Μικρός βαθμός ανάδειξης και αξιοποίησης των χαρακτηρισμένων παραδοσιακών οικισμών
S5	Μικρότερη εξάρτηση από την εποχικότητα της ζήτησης για το τουριστικό προϊόν σε σύγκριση με την Κρήτη και την Ελλάδα	**W5**	Εγκατάλειψη και παρακμή των υφιστάμενων δημόσιων εγκαταστάσεων (εκπαίδευσης, υγείας, πρόνοιας, αναψυχής, πολιτισμού και μεταφορών) λόγω της έλλειψης κονδυλίων
S6	Μεγάλος αριθμός αρχαιολογικών και ιστορικών μνημείων καθώς και μνημείων της φυσικής, πολιτιστικής κληρονομιάς και παραδοσιακών οικισμών	**W6**	Έλλειψη οργανωμένης και συλλογικής πολιτιστικής δράσης για την ανάδειξη της τοπικής κληρονομιάς
S7	Ήθη, έθιμα και παραδόσεις που δημιουργούν μια ιδιαίτερη και μοναδική πολιτιστική ταυτότητα που εκφράζεται μέσα από το τραγούδι, την ποίηση (μαντινάδα), το χορό κ.λπ., η οποία συνδέεται άμεσα με το ανάγλυφο του τοπίου και την ορεινότητα	**W7**	Διαρθρωτικά προβλήματα του πρωτογενή τομέα (υποαπασχόληση - έλλειψη βασικών υποδομών – εγκατάλειψη παραδοσιακών καλλιεργειών)
S8	Ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας στον τομέα του πολιτισμού αξιοποιώντας το πολιτιστικό κεφάλαιο της περιοχής και έντονη πολιτιστική δραστηριότητα (οργάνωση εκδηλώσεων ανάδειξης της τοπικής κληρονομιάς)	**W8**	Χαμηλή ανταγωνιστικότητα παρεχόμενων υπηρεσιών στο δευτερογενή και τριτογενή τομέα
S9	Παραδοσιακή κουζίνα που αποτελεί πόλο έλξης κατοίκων αστικών περιοχών και τουριστών καθ' όλη τη διάρκεια του έτους	**W9**	Χαμηλή παραγωγικότητα και υψηλό κόστος παραγωγής των αγροτικών προϊόντων
S10	Σχετικά ισχυρός πρωτογενής τομέας	**W10**	Χαμηλή διείσδυση αγροτικών, αλιευτικών και κτηνοτροφικών προϊόντων στα ελληνικά όσο και στα διεθνή δίκτυα διανομής
S11	Ισχυρό brand name των παραγόμενων κτηνοτροφικών και γεωργικών προϊόντων σε εθνικό επίπεδο	**W11**	Ανεπαρκής σύνδεση του πρωτογενή με τους άλλους δύο τομείς της οικονομίας (δευτερογενή και τριτογενή).
S12	Αύξηση της βιολογικής γεωργίας και κτηνοτροφίας	**W12**	Ελλιπής και αποσπασματική οργάνωση δράσεων προώθησης των παραγόμενων προϊόντων της αγροτικής και αλιευτικής παραγωγής

S13	Ευρεία ποικιλία γεωργικών και κτηνοτροφικών προϊόντων που τυγχάνουν ιδιαίτερης ποιότητας, θρεπτικής και διατροφικής αξίας και είναι χαρακτηρισμένα ως ΠΟΠ/ΠΓΕ	**W13**	Ανάπτυξη μη φιλικών προς το περιβάλλον μεθόδων αλιείας, γεωργίας και κτηνοτροφίας / Χαμηλή βοσκοϊκανότητα και ερημοποίηση των εδαφών
S14	Φυσικό περιβάλλον με πλούσια γεωποικιλότητα και βιοποικιλότητα / Υψηλό ποσοστό της περιοχής καταλαμβάνει το Γεωπάρκο Ψηλορείτη, αναγνωρισμένο ως «Παγκόσμιο Γεωπάρκο UNESCO»	**W14**	Υποβάθμιση και αλλοίωση του φυσικού και οικιστικού περιβάλλοντος
S15	Το 40% της έκτασης της περιοχής καταλαμβάνουν εννέα (9) χαρακτηρισμένες περιοχές NATURA 2000	**W15**	Χαμηλός βαθμός αξιοποίησης των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας
S16	Πλήθος μικρών επιχειρήσεων που στηρίζουν τον κατασκευαστικό κλάδο (Σιδηροκατασκευές, ξυλουργεία, αλουμινοκατασκευές κ.λπ.)	**W16**	Μη ολοκληρωμένη διαχείριση των υγρών και στερεών αποβλήτων κτηνοτροφικών, γεωργικών και μεταποιητικών μονάδων
S17	Πλήθος μικρών επιχειρήσεων παραδοσιακής πολιτιστικής και καλλιτεχνικής δημιουργίας (λαϊκή τέχνη, κεραμικά, ξυλογλυπτική, φυσητό γυαλί, μουσικά όργανα κ.λπ.)	**W17**	Κακή ενεργειακή κατάσταση δημόσιων και ιδιωτικών κτηριακών υποδομών
S18	Δημιουργία συνείδησης δικτυώσεων και συνεργασιών από προηγούμενες φάσεις του προγράμματος LEADER μέσα από πρωτοβουλίες της ΟΤΔ	**W18**	Περιορισμένος βαθμός καθετοποίησης, εκσυγχρονισμού και διαφοροποίησης της αγροτικής και αλιευτικής παραγωγής
S19	Ικανοποιητική επενδυτική δραστηριότητα σε προηγούμενες φάσεις των προγραμμάτων αγροτικής ανάπτυξης (π.χ. στην περιοχή του Μυλοπόταμου υλοποιήθηκε το 60% της δημόσια δαπάνης των έργων του άξονα 3 του ΠΑΑ 2007-2013 σε επίπεδο Κρήτης)	**W19**	Έλλειψη οργανωμένης και επιστημονικά υποστηριζόμενης προσπάθειας εξωστρέφειας των τοπικών επιχειρήσεων.
S20	Ικανοποιητικό επίπεδο κοινωνικής συνοχής και αίσθηση της κοινής ταυτότητας	**W20**	Μικρός και οικογενειακός χαρακτήρας των επιχειρήσεων στη μεταποίηση και συνεπαγόμενη απουσία σύγχρονων μεθόδων οργάνωσης και διοίκησής τους.
S21	Δημογραφικός δυναμισμός ορισμένων περιοχών - ύπαρξη κρίσιμης μάζας νεανικού πληθυσμού	**W21**	Χαμηλή εξοικείωση με τη σύγχρονη τεχνολογία και τα παραγωγικά και επιχειρηματικά εργαλεία που προσφέρει
S22	Σημαντικός θαλάσσιος πλούτος στην ευρύτερη θαλάσσια περιοχή της Κρήτης καθώς και εξαιρετικής ποιότητας αλιεύματα	**W22**	Ιδιαίτερα περιορισμένη ενσωμάτωση της καινοτομίας και των νέων τεχνολογιών στη παραγωγική διαδικασία
S23	Μικτά λιμάνια (επιβατικά και αλιευτικά) Σισών, Σκαλέτας, Πανόρμου, Μπαλί και Αγίας Γαλήνης)	**W23**	Χαμηλό επίπεδο κατάρτισης και επαγγελματικών δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού του αγροτικού τομέα και της αλιείας
S24	Οι παράκτιες περιοχές δεν έχουν επηρεαστεί από το μαζικό τουρισμό και προσφέρονται για την ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού	**W24**	Τάση μείωσης και γήρανσης του πληθυσμού
		W25	Η ορεινότητα δυσχεραίνει τόσο την ανταγωνιστικότητα της οικονομίας όσο και την ποιότητα ζωής των κατοίκων της
		W26	Βασικές ελλείψεις τεχνολογικών υποδομών (δίκτυο κινητής τηλεφωνίας, internet κ.λπ.)
		W27	Μη ικανοποιητικό επίπεδο παροχής υπηρεσιών εκπαίδευσης, υγείας και κοινωνικής αλληλεγγύης

		W28	Ανεπαρκής στελέχωση, εφοδιασμός και λειτουργία των υφιστάμενων δομών υγείας, εκπαίδευσης και κοινωνικής αλληλεγγύης
		W29	Αύξηση της ανεργίας ιδιαίτερα των γυναικών και των νέων
		W30	Μη εκσυγχρονισμένος αλιευτικός στόλος και ειδικότερα σε ότι αφορά την υγιεινή και την ασφάλεια των αλιέων καθώς και την προστασία του περιβάλλοντος
		W31	Έλλειψη συντήρησης και εκσυγχρονισμού αλιευτικών καταφυγίων
		W32	Ανυπαρξία μονάδων μεταποίησης αλιευτικών προϊόντων
		W33	Πιέσεις στο θαλάσσιο περιβάλλον και την αλιεία λόγω ρύπανσης και εισβολής ξενικών ειδών
		W34	Υποαπασχόληση των αλιέων
ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ (OPPORTUNITIES)		**ΑΠΕΙΛΕΣ (THREATS)**	
O1	Πολιτικές της Περιφέρειας Κρήτης σχετικά με τον αγροδιατροφικό τομέα, τον τουρισμό και τον Πολιτισμό (RIS Crete)	**T1**	Ανάδειξη ανταγωνιστικών προορισμών εναλλακτικού τουρισμού
O2	Διεθνής αυξητική τάση για εναλλακτικές μορφές τουρισμού	**T2**	Κίνδυνος υποβάθμισης της ποιότητας του τουριστικού προϊόντος της Κρήτης
O3	Καθιέρωση της Κρήτης ως διεθνή τουριστικό προορισμό (το 2015 ήταν η χρονιά με τις περισσότερες αφίξεις τουριστών – περίπου 6 εκατομμύρια τουρίστες που αντιστοιχεί στο 25 % των αφίξεων στην Ελλάδα)	**T3**	Παγκοσμιοποίηση πολιτισμικών προτιμήσεων
O4	Αυξητική τάση ζήτησης για τοπικά διατροφικά προϊόντα υψηλής διατροφικής αξίας	**T4**	Παραγωγή τύπου «παραδοσιακών προϊόντων» από μεγάλες βιομηχανίες
O5	Τάση ανάπτυξης της κοινωνικής οικονομίας	**T5**	Τάση Μείωσης Κρητικών εξαγωγών (οι οποίες αποτελούνται κατά 40% από τρόφιμα) κατά 11% σε αντίθεση με την αύξηση έως και 20% σε άλλες περιφέρειες
O6	Τάση για επιστροφή νέων, επιστημονικά καταρτισμένων, στην περιοχή	**T6**	Αύξηση του ανταγωνισμού των παραγόμενων προϊόντων του πρωτογενή τομέα από ευρωπαϊκές και τρίτες χώρες
O7	Ανάπτυξη συνείδησης της γυναικείας επιχειρηματικότητας	**T7**	Συνεχιζόμενη οικονομική κρίση που, εκτός των άλλων, επηρεάζει το επενδυτικό ενδιαφέρον στην περιοχή
O8	Νέες καινοτομίες και νέες τεχνολογίες για την αντιμετώπιση περιβαλλοντικών προβλημάτων	**T8**	Κίνδυνος αλλοίωσης της κοινωνικής συνοχής λόγω οικονομικής κρίσης
O9	Κατασκευή σημαντικών οδικών αρτηριών (Βόρειος και Νότιος Οδικός Άξονας Κρήτης), Δρόμος Ηράκλειο – Ανώγεια, Ηράκλειο – Μεσσαρά	**T9**	Αστικοποίηση – κίνδυνος αύξησης της μετακίνησης του πληθυσμού για εύρεση εργασίας προς τα κοντινά αστικά κέντρα
O10	Τεχνολογία – internet- εξ' αποστάσεως εκπαίδευσης (e-learning) και εργασία (τηλε-εργασία) - υπηρεσίες χωρίς μετακίνηση	**T10**	Κίνδυνος περαιτέρω αύξησης των ξενικών ειδών και των πληθυσμών τους και της επιδείνωσης των αρνητικών επιπτώσεων τους στο θαλάσσιο οικοσύστημα και την αλιεία
		T11	Εύκολη είσοδος φθηνών αλιευτικών

		προϊόντων από τρίτες χώρες στις ευρωπαϊκές αγορές
	T12	Κίνδυνος περαιτέρω μείωσης αλιευτικών αποθεμάτων λόγω της αυξανόμενης αλιευτικής πίεσης αλλά και της αλλαγής των κλιματικών συνθηκών

4.1 ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΑΝΑΓΚΩΝ ΠΟΥ ΑΠΟΡΡΕΟΥΝ ΑΠΟ ΤΗ SWOT ΑΝΑΛΥΣΗ

Ακολουθώντας τη **λογική της παρέμβασης** η Ο.Τ.Δ. αφού αποτύπωσε την υφιστάμενη κατάσταση, κατάρτισε τη SWOT ανάλυση και έλαβε υπόψη τη διαβούλευση, προχώρησε στη διάγνωση των αναγκών της περιοχής παρέμβασης με στόχο τον προσδιορισμό των θεματικών κατευθύνσεων, της στρατηγικής, των δράσεων και των έργων του τοπικού προγράμματος.

Οι ανάγκες αυτές καθορίζονται ως εξής :

Α01 Δημιουργία-βελτίωση υποδομών και υπηρεσιών (δημόσιων και ιδιωτικών) που οδηγούν στη βελτίωση της ζωής των κατοίκων στους τομείς του πολιτισμού, της αναψυχής, του αθλητισμού, του οικιστικού περιβάλλοντος, της εκπαίδευσης, της υγείας κ.λπ.

Α02 Αξιοποίηση της πλούσιας φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς καθώς και της τοπικής ταυτότητας

Α03 Προώθηση της παραγωγής αγροδιατροφικών προϊόντων ποιότητας, νέων καινοτόμων προϊόντων καθώς και προϊόντων που θα ενσωματώνουν σε μεγάλο βαθμό την ταυτότητα της περιοχής .

Α04 Ενίσχυση της συμμετοχής των αγροτών στην παραγωγή αγροδιατροφικών προϊόντων και σε εναλλακτικές δραστηριότητες

Α05 Βελτίωση της ελκυστικότητας της περιοχής για την προσέλκυση επισκεπτών

Α06 Αξιοποίηση του ενδογενούς δυναμικού (νέοι, γυναίκες)

Α07 Αντιμετώπιση της υποβάθμισης του περιβάλλοντος και της κλιματικής αλλαγής καθώς και διατήρηση της βιοποικιλότητας συμβάλλοντας στην Εθνική Στρατηγική για τη βιοποικιλότητα.

Α08 Αντιμετώπιση της οικονομικής ύφεσης , της ανεργίας και της υποαπασχόλησης στον γεωργικό τομέα

Α09 Αντιμετώπιση της μη συγκροτημένης προώθησης των τοπικών προϊόντων και υπηρεσιών

Α10 Προώθηση της νέας τεχνολογίας και καινοτομίας για την παραγωγή καινοτόμων προϊόντων και υπηρεσιών, της μείωσης της εφοδιαστικής αλυσίδας καθώς και για την προστασία του περιβάλλοντος

Α11 Προώθηση της δημιουργίας ανταγωνιστικών και ποιοτικών τουριστικών επιχειρήσεων και εναλλακτικών μορφών τουρισμού

Α12 Μείωση της εφοδιαστικής αλυσίδας και δημιουργία τοπικών αγορών

Α13 Αντιμετώπιση χαμηλού επιπέδου επαγγελματικής εκπαίδευσης, έλλειψης δεξιοτήτων των απασχολουμένων στον γεωργικό και αλιευτικό τομέα.

Α14 Αντιμετώπιση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού καθώς και της ανεργίας ιδιαίτερα των γυναικών, των νέων και ευπαθών ομάδων πληθυσμού

Α15 Διατήρηση και δημιουργία θέσεων εργασίας

Α16 Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων σε τομείς που δρουν συμπληρωματικά με την τοπική οικονομία, τη λαϊκή τέχνη, την καλλιτεχνική δημιουργία κ.λπ. καθώς και υπηρεσιών που βελτιώνουν την ποιότητα ζωής των κατοίκων

Α17 Αντιμετώπιση της έλλειψης βασικών υποδομών στον πρωτογενή τομέα

Α18 Ενίσχυση της δικτύωσης των τοπικών επιχειρήσεων και αγροτών καθώς και δημιουργία συνεργατικών σχημάτων για την προώθηση της καινοτομίας, της προστασίας του περιβάλλοντος και της μείωσης της εφοδιαστικής αλυσίδας

Α19 Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας, εκσυγχρονισμός και προσαρμογή στις αλλαγές των αλιευτικών επιχειρήσεων

Α20 Βελτίωση υποδομών στον αλιευτικό τομέα όπως αλιευτικά καταφύγια, υποδομές στήριξης των αλιέων και των θαλάσσιων δραστηριοτήτων κ.λπ.

Α21 Αξιοποίηση των δυνατοτήτων που προσφέρει η θάλασσα για την ανάπτυξη ειδικών μορφών τουρισμού και σύνδεση τους με το συνολικό τουριστικό προϊόν της περιοχής

Α22 Συμπληρωματικό εισόδημα αλιέων

Α23 Διακρατικές και διατοπικές συνεργασίες για τη μεταφορά τεχνογνωσίας και δημιουργίας συνεργασιών με σκοπό την οικονομική, κοινωνική, πολιτιστική ή περιβαλλοντική ανάπτυξη της περιοχής

5 ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

5.1 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Στη συνέχεια καθορίζονται οι στόχοι του τοπικού προγράμματος CLLD/ LEADER, καθώς και η στρατηγική που υιοθετείται για την επίτευξή τους. Συγκεκριμένα, για την κατάρτιση της στρατηγικής και την εξειδίκευσή της σε στόχους για την περιοχή παρέμβασης, λαμβάνονται υπόψη τα αποτελέσματα και η αξιολόγηση της υφιστάμενης κατάστασης, η ανάλυση SWOT, αλλά και οι βασικές κατευθύνσεις που θέτει το Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης – ΕΣΠΑ 2014-2020, το Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης 2014–2020 (ΠΑΑ) και το Μέτρο 19 αυτού, το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Αλιείας και Θάλασσας 2014-2020 και η Προτεραιότητα 4 αυτού, το Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Κρήτης 2014-2020 και ειδικότερα η Περιφερειακή Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3) της Περιφέρειας Κρήτης καθώς και άλλα προγράμματα και στρατηγικές. Επίσης λαμβάνονται υπόψη και διαμορφώνουν τη στρατηγική κατεύθυνση, οι εισηγήσεις και απόψεις τοπικών φορέων και του πληθυσμού, όπως αυτές προέκυψαν από τις ενέργειες διαβούλευσης καθώς και η στρατηγική της ΟΤΔ κατά τις προηγούμενες φάσεις της LEADER και κυρίως εκείνης της προηγούμενης προγραμματικής περιόδου 2007-2013.
Το παρακάτω σχήμα δείχνει ακριβώς τον τρόπο εργασίας για τον προσδιορισμό της Στρατηγικής για την περιοχή παρέμβασης.

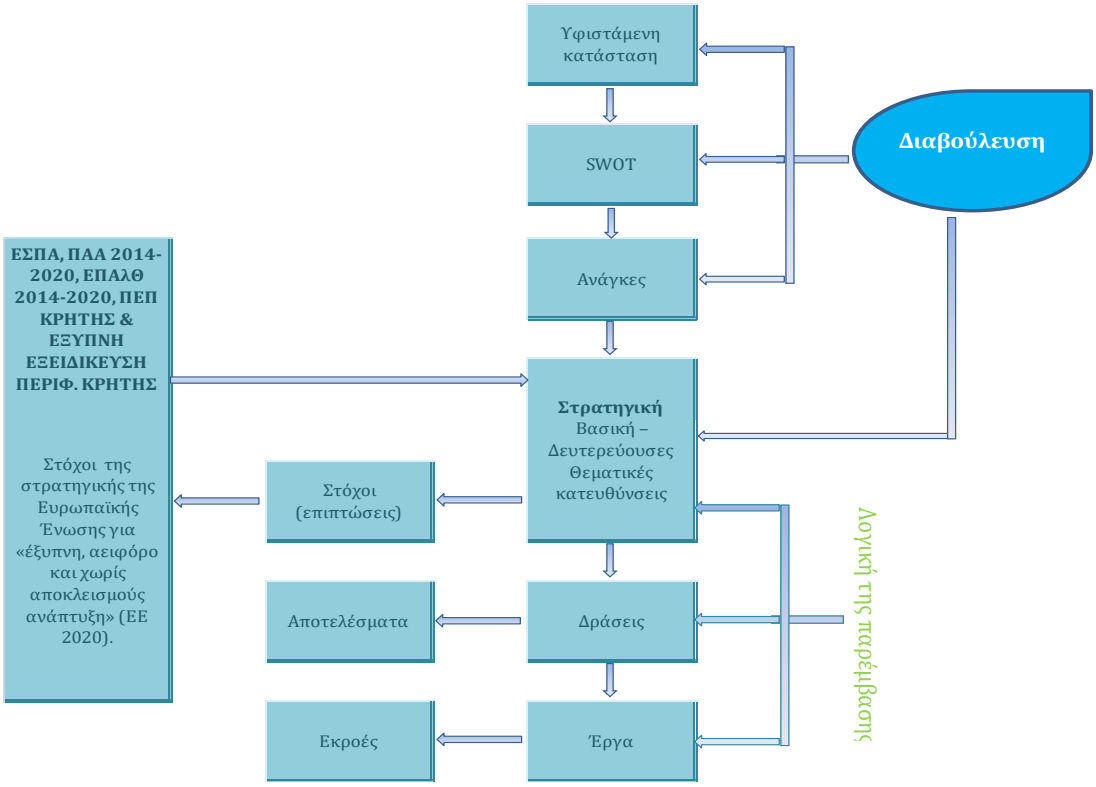

Εικόνα 1 : Διάγραμμα για την διαδικασία του προσδιορισμού της Στρατηγικής

5.2 ΟΙ ΕΥΡΥΤΕΡΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ

Η Στρατηγική και οι Στόχοι της ΟΤΔ διαμορφώνονται στο πλαίσιο των αρχών και στρατηγικών κατευθύνσεων διαφορετικών πολιτικών κατά τη διάρκεια της περιόδου προγραμματισμού 2014-2010. Ειδικότερα, η στρατηγική καταρτίζεται στο παρακάτω πλαίσιο:

Α. Πολιτική για την Αγροτική Ανάπτυξη (Ε.Π.Α.Α. 2014-2020) και την ανάπτυξη των δραστηριοτήτων Αλιείας και Θάλασσας (Ε.Π.ΑΛ.Θ. 2014-2020): Μέτρα για την τοπική ανάπτυξη με πρωτοβουλία των τοπικών κοινοτήτων

Στον τομέα της αγροτικής πολιτικής, την τρέχουσα περίοδο οι στόχοι και οι στρατηγικές συνοψίζονται στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης 2014-2020. Σε συμφωνία με εθνικές και ευρωπαϊκές πολιτικές για την αγροτική, γεωργική και ευρύτερα την κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη, το όραμα για την αγροτική ανάπτυξη, συνοψίζεται ως εξής:

«Ολοκληρωμένη ανάπτυξη και βιώσιμη ανταγωνιστικότητα του αγροτικού χώρου».

Η εθνική στρατηγική διαρθρώνεται γύρω από αλληλένδετους και συμπληρωματικούς στόχους, που προσβλέπουν στην άμβλυνση των επιπτώσεων της μακροχρόνιας ύφεσης, λόγω της υφιστάμενης οικονομικής κρίσης και την επίτευξη των γενικότερων δεσμεύσεων που έχει αναλάβει η χώρα για τη ιονομική εξυγίανση και την επίτευξη βιώσιμης ανάπτυξης, ως εξής:

- ΣΤ1: Δημιουργία ενός ισχυρού, ανταγωνιστικού και βιώσιμου αγρο-διατροφικού συστήματος
- ΣΤ2: Προαγωγή της αειφορίας του αγρο-διατροφικού συστήματος και των αγροτικών περιοχών
- ΣΤ3: Δημιουργία Βιώσιμων & Πολύ-λειτουργικών αγροτικών περιοχών

Η εθνική στρατηγική για την τοπική ανάπτυξη διαμορφώνεται μέσα από το Μέτρο 19, με τη στήριξη του σχεδιασμού και της εφαρμογής Στρατηγικών Τοπικής Ανάπτυξης με την πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων (CLLD). Η CLLD / LEADER, βασισμένη στην προσέγγιση LEADER, εστιάζει ειδικά στην αντιμετώπιση των οικονομικών, κοινωνικών και δημογραφικών προκλήσεων που αντιμετωπίζουν οι αγροτικές περιοχές και δίνει την ευκαιρία στις τοπικές κοινότητες να «επενδύσουν» σε πιο αποτελεσματικές μορφές οικονομικής, βιώσιμης και «χωρίς αποκλεισμούς» ανάπτυξης, καθώς και να «καινοτομήσουν», να βρουν εναλλακτικές λύσεις στα τοπικά προβλήματα και να μεριμνήσουν για την κοινωνική συνοχή στα εδάφη τους.

Σύμφωνα με το Ε.Π.ΑΛ.Θ. οι βασικές στρατηγικές επιλογές της χώρας για την ενίσχυση του τομέα της αλιείας στοχεύουν στους ακόλουθους Θεματικούς Στόχους της Ε2020:

- **στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ του τομέα της Αλιείας και της Υδατοκαλλιέργειας και**
- **στην προστασία του περιβάλλοντος και στην προώθηση της αποδοτικότητας των πόρων**

Ειδικά σε ότι αφορά την επίτευξη του στόχου της ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας, αναφέρεται ρητά ότι θα συμβάλλει καθοριστικά η στήριξη επιλεγμένων αλιευτικών περιοχών και η υλοποίηση «ολοκληρωμένων στρατηγικών τοπικής ανάπτυξης», οι οποίες μπορεί να κυμαίνονται μεταξύ αυτών που επικεντρώνονται στην αλιεία έως ευρύτερες στρατηγικές που απευθύνονται στη διαφοροποίηση των αλιευτικών περιοχών.
Η συνολική στρατηγική σε ότι αφορά την εφαρμογή της αρχής «τοπικής ανάπτυξης με πρωτοβουλία των τοπικών κοινοτήτων» (CLLD) εμπίπτει στην Θεματική Προτεραιότητα 4 της Ένωσης για την «Εδαφική Συνοχή και την Απασχόληση». Στρατηγικός στόχος είναι: **«η ενίσχυση της αειφόρου ανάπτυξης των επιλεγμένων περιοχών αλιείας και υδατοκαλλιέργειας που θα στηρίζεται στη δημιουργία ενός προτύπου πολυαπασχόλησης και διασύνδεσης των τομέων παραγωγής μεταξύ τους σε αυτές»**
Ως γενικοί στόχοι τίθενται:

- Η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των περιοχών αλιείας και υδατοκαλλιέργειας, μέσω της αναδιάρθρωσης και του αναπροσανατολισμού της παραγωγικής τους βάσης και της δημιουργίας νέων θέσεων απασχόλησης εκτός του αλιευτικού τομέα.
- Η βελτίωση της ελκυστικότητας των περιοχών αλιείας και υδατοκαλλιέργειας μέσω της ενίσχυσης βασικών υποδομών και της προστασίας του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος.

Β. Πολιτική για την Περιφερειακή Ανάπτυξη (Π.Ε.Π. Κρήτης 2014-2020)

Ο σχεδιασμός για την Περιφέρεια Κρήτης στοχεύει στην αποτελεσματική αντιμετώπιση των αδυναμιών συμπεριλαμβανομένων ιδιαίτερα των ασυνεχειών στην παραγωγική διαδικασία και στην ενίσχυση των ισχυρών σημείων της περιφερειακής οικονομίας. Στόχος είναι η δημιουργία προϋποθέσεων για τον αναπροσανατολισμό της τοπικής οικονομίας, την έξοδο από την κρίση και την ένταξη σε πορεία έξυπνης, βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης. Το όραμα του αναπτυξιακού σχεδίου για την Κρήτη, στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ 2014-2020 είναι: **«Δυναμική και Βιώσιμη Κρήτη».** «Δυναμική» με την έννοια της ύπαρξης μιας-ολοκληρωμένης στρατηγικής εξόδου από την κρίση, με επενδύσεις και ενίσχυση των διασυνδέσεων και του εξαγωγικού χαρακτήρα των «Δυναμικών Τομέων: αγροδιατροφικό σύμπλεγμα, πολιτισμός - τουρισμός, περιβάλλον, οικονομία της γνώσης». «Βιώσιμη» σε όρους, οικονομικούς, περιβαλλοντικούς και κοινωνικούς. Οι παρεμβάσεις αναφέρονται σε 7 Άξονες Προτεραιότητας στο ΠΕΠ Κρήτης, ως ακολούθως 1. Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας, καινοτομίας και επιχειρηματικότητας της Κρήτης, 2. Βιώσιμη Ανάπτυξη με αναβάθμιση του περιβάλλοντος και αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής στην Κρήτη, 3. Ενίσχυση της εκπαίδευσης και κοινωνικής συνοχής στην Κρήτη, 4) Προώθηση της απασχόλησης και προσαρμογή των εργαζομένων στις αλλαγές, 5) Προώθηση της Κοινωνικής Ένταξης και καταπολέμηση της φτώχειας στην Κρήτη 6) Τεχνική Βοήθεια ΕΤΠΑ και 7) Τεχνική Βοήθεια ΕΚΤ.

Γ. Στρατηγική για την Έξυπνη Εξειδίκευση Περιφέρειας Κρήτης (2014-2020)

Η Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης της Κρήτης υιοθετεί το όραμα του αναπτυξιακού σχεδίου της Κρήτης για την περίοδο 2014-2020: «Δυναμική και Βιώσιμη Κρήτη» ως:
1. μια ολοκληρωμένη πρόταση εξόδου της περιφερειακής οικονομίας από την κρίση
2. το πλαίσιο αντιμετώπισης σημαντικών περιβαλλοντικών προβλημάτων και προκλήσεων της Κρήτης

Ειδικότερα όμως, η Περιφερειακή Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης Κρήτης επιδιώκει **την αξιοποίηση των δυνατοτήτων που παρέχει η καινοτομία και η επιστημονική γνώση** με στρατηγικούς σκοπούς :
(α) την ανασυγκρότηση του αγροδιατροφικού συμπλέγματος με προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, ενδυνάμωση των εξαγωγικών κλάδων και ανάδειξη της αξίας της κρητικής διατροφής, η οποία αποτελεί άυλη πολιτιστική κληρονομιά της Κρήτης.
(β) την εδραίωση του πολιτιστικού – τουριστικού συμπλέγματος ως ανταγωνιστικού, με στοιχεία μοναδικότητας και αυθεντικότητας στο διεθνή χώρο,
(γ) τον περιορισμό της εξάρτησης της Κρήτης από συμβατικές μορφές ενέργειας,
(δ) την ορθολογική αξιοποίηση των φυσικών πόρων του νησιού,
(ε) την αξιοποίηση των δυνατοτήτων που παρέχει η θάλασσα,
(στ) την ανάπτυξη εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων και δραστηριοτήτων κατάρτισης ανθρώπινου δυναμικού διεθνούς εμβέλειας που θα εδράζονται και θα αξιοποιούν τον εκπαιδευτικό ιστό της Κρήτης,
(ζ) την ανάπτυξη παραγωγικών δραστηριοτήτων υψηλής προστιθέμενης αξίας σε αναδυόμενους τομείς που θα εδράζονται και θα αξιοποιούν τον ερευνητικό ιστό της Κρήτης.

Στο πλαίσιο του προγραμματισμού, αναδεικνύονται ιδιαίτερα τέσσερα συμπλέγματα τομέων/κλάδων, τα οποία και θα υποστηριχθούν κατά προτεραιότητα:

- Το αγροδιατροφικό σύμπλεγμα
- Το πολιτιστικό - τουριστικό σύμπλεγμα
- Το περιβαλλοντικό σύμπλεγμα και

- Το σύμπλεγμα της γνώσης

Δ. Η Στρατηγική Ατζέντα ΕΥΡΩΠΗ 2020 (EUROPE 2020)

Η αναπτυξιακή στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης "Ευρώπη 2020" αποτελεί το κύριο εργαλείο για την καταπολέμηση της κρίσης που εξακολουθεί να πλήττει πολλές από τις ευρωπαϊκές οικονομίες όπως και την ελληνική. Στόχος της στρατηγικής Ευρώπη 2020 είναι **η προαγωγή της ανάπτυξης και συγκεκριμένα της έξυπνης**, με αποτελεσματικότερες επενδύσεις στην εκπαίδευση, την έρευνα και την καινοτομία, **βιώσιμης**, χάρη στην αποφασιστική μετάβαση σε μια οικονομία χαμηλών εκπομπών άνθρακα **και χωρίς αποκλεισμούς**, με ιδιαίτερη έμφαση στη δημιουργία θέσεων εργασίας και στη μείωση της φτώχειας.
Πολύ συνοπτικά, η στρατηγική επικεντρώνεται σε πέντε στόχους στους τομείς της απασχόλησης, της καινοτομίας, της εκπαίδευσης, της μείωσης της φτώχειας και του κλίματος/της ενέργειας. Συγκεκριμένα οι στόχοι είναι: **1. Απασχόληση**: απασχόληση του 75% της ηλικιακής κατηγορίας 20-64 ετών, **2. Έρευνα και Ανάπτυξη**: Το 3% του ΑΕΠ της ΕΕ πρέπει να επενδύεται στην Έρευνα και την Ανάπτυξη, **3. Κλιματική αλλαγή και ενεργειακή βιωσιμότητα**: μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου κατά 20% (ή και 30%, εφόσον οι συνθήκες το επιτρέπουν) σε σχέση με το έτος 1990 για την εξασφάλιση του 20% της ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές αύξηση κατά 20% της ενεργειακής απόδοσης, **4. Εκπαίδευση**: Μείωση των ποσοστών πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου κάτω από 10%, ολοκλήρωση τριτοβάθμιων σπουδών τουλάχιστον για το 40% της ηλικιακής κατηγορίας 30-34 ετών, **5. Καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού**: μείωση τουλάχιστον κατά 20 εκατομμύρια των ατόμων που βρίσκονται ή κινδυνεύουν να βρεθούν σε κατάσταση φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού

5.3 ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ ΘΕΣΗΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ

Η στρατηγική για την τοπική ανάπτυξη εστιάζει πρωτίστως στην αντιμετώπιση των προβλημάτων και την εξυπηρέτηση των ιδιαίτερων αναπτυξιακών αναγκών στην περιοχή παρέμβασης. Συνοψίζοντας τα ευρήματα της ανάλυσης **SWOT**, η περιοχή αντιμετωπίζει ορισμένα κρίσιμα προβλήματα, τα περισσότερα από τα οποία απορρέουν από την απομόνωση του μεγαλύτερου τμήματος των ορεινών περιοχών, τα δυσμενή δημογραφικά χαρακτηριστικά (μείωση πληθυσμού, γήρανση), τη χαμηλή παραγωγικότητα του πρωτογενή τομέα, τη χαμηλή ενσωμάτωση της σύγχρονης τεχνολογίας και καινοτομίας κ.α. Παράλληλα όμως, συναντώνται σημαντικά πλεονεκτήματα, με πρώτο το σπάνιο σε αποθέματα φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον, αλλά και αυτά που αφορούν την ποιότητα των αγροδιατροφικών προϊόντων, πολλά από τα οποία είναι χαρακτηρισμένα ως ΠΟΠ ή ΠΓΕ, και συνδέονται με την αυθεντικότητα των παραγωγικών μεθόδων και την επιμονή στην παράδοση και την κοινωνική αλληλεγγύη και συνεργασία που διαμορφώνεται άτυπα σε πολλούς τομείς της οικονομικής και κοινωνικής ζωής.

Ταυτόχρονα, το ευρύτερο περιβάλλον διαμορφώνει απειλές και ευκαιρίες που πρέπει να ληφθούν υπόψη. Η οικονομική κρίση, η οποία πλήττει καθολικά την Περιφέρεια και τη χώρα, προσθέτει δυσκολίες στη διαχείριση των παραπάνω και θέτει νέες προκλήσεις για τη βιωσιμότητα και την ανθεκτικότητα του υφιστάμενου μοντέλου ανάπτυξης. Οι βασικές ευκαιρίες αναδεικνύονται κυρίως σε σχέση με τις δυνατότητες που προκύπτουν από τη θεσμοθέτηση του Φυσικού Πάρκου του Ψηλορείτη και την ένταξη του στα Παγκόσμια Γεωπάρκα της UNESCO. Το γεγονός αυτό συμβάλλει καθοριστικά στην κατοχύρωση της διεθνούς αναγνωρισιμότητας του τόπου, ως τόπου με μοναδικά και σπάνια φυσικά και γεωμορφολογικά χαρακτηριστικά, και δημιουργεί τις προϋποθέσεις για επανατοποθέτηση στον παγκόσμιο χάρτη του Τουρισμού και Πολιτισμού, με βάση κοινές αξίες που αφορούν την αειφορία και την ήπια ανάπτυξη.
Επιπλέον διαμορφώνονται σημαντικές ευκαιρίες στο πεδίο των ευρωπαϊκών και συγχρηματοδοτούμενων ίων πολιτικών που εξακολουθούν να προσφέρουν εδώ και δεκαετίες ένα κύριο πλέγμα δράσεων για την ολοκληρωμένη και αειφόρο τοπική ανάπτυξη και την εφαρμογή ενός συμμετοχικού σχεδιασμού. Οι πολιτικές αυτές εμπίπτουν στον τομέα της προστασίας του περιβάλλοντος, της περιφερειακής - αγροτικής ανάπτυξης, της προώθησης της κοινωνικής και εδαφικής συνοχής, της ολοκληρωμένης χωρικής ανάπτυξης, της προώθησης ειδικά της ανάπτυξης σε ορεινές περιοχές, ενώ επίσης, συμπεριλαμβάνουν πολιτικές ειδικά

για την ανάπτυξη της αλιείας και των παράκτιων περιοχών και την ενίσχυση των δραστηριοτήτων που αξιοποιούν τη θάλασσα.

Εδώ πρέπει να τονιστεί ότι τα τελευταία χρόνια, όπως δείχνει η ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης, τείνει να δημιουργείται στην περιοχή παρέμβασης, μία νέα οικονομία, η οποία στηρίζεται σε μία σχετική ισορροπία στις δυνατότητες του αγροτικού, μεταποιητικού και τουριστικού κλάδου. Ειδικά λόγω της ανόδου του τομέα των υπηρεσιών παράγεται υπεραξία, η οποία ως ένα βαθμό αντισταθμίζει την ύφεση ή στασιμότητα σε άλλους τομείς. Ακόμα όμως η ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης δείχνει ότι η οικονομική αλλαγή συνοδεύεται από αυξανόμενη ανεργία (η ανεργία αυξάνεται με γρήγορους ρυθμούς, παρότι παραμένει χαμηλότερη από το μέσο όρο της χώρας). Το πρόβλημα αυτό σε συνδυασμό με την συνεχιζόμενη ένταση της εσωτερικής κινητικότητας του εργατικού δυναμικού, καθώς και της υποαπασχόλησης στον πρωτογενή τομέα θα πρέπει να ιδωθεί συνολικά στο πλαίσιο της στρατηγικής του τοπικού προγράμματος. Ειδικότερα, θα πρέπει να δοθεί έμφαση στην αποτελεσματικότερη διασύνδεση όλων των τομέων παραγωγής, στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας σε άλλους τομείς και δραστηριότητες, στην αντιμετώπιση της υποαπασχόλησης των αγροτών και της ανεργίας, ειδικότερα των ευπαθών ομάδων πληθυσμού, με ειδική μέριμνα στην προστασία του ιδιαίτερου φυσικού οικοσυστήματος και την ενίσχυση της ποιότητας ζωής. Στη βάση αυτή εκτιμάται ότι ο κλάδος της αλιείας μπορεί να συνεισφέρει σε ένα νέο πρότυπο ανάπτυξης που θα συμβάλει στη λειτουργική διασύνδεση των παράκτιων με τις ορεινές περιοχές.

Σε ότι αφορά βασικούς παραγωγικούς τομείς, υπογραμμίζεται ότι ο γεωργικός τομέας εξακολουθεί να αντιμετωπίζει δομικά προβλήματα που επιδεινώνονται εξαιτίας μίας παρατεταμένης ύφεσης στο πλαίσιο της γενικής κρίσης της οικονομίας, ωστόσο προσφέρει τοπικά προϊόντα ιδιαίτερης ποιότητας. Η κτηνοτροφία, ακόμα κυρίαρχη δραστηριότητα στην περιοχή, παράγει επίσης ποιοτικά προϊόντα με σημαντικές προοπτικές στη διεθνή αγορά. Στο πλαίσιο αυτό, είναι αναγκαίο να δοθεί έμφαση στον τομέα της αγροδιατροφής και της αποτελεσματικότερης ένταξής της σε ένα τοπικό σύστημα παραγωγής αξίας. Ειδικά η στήριξη και καλύτερη εμπορική προώθηση των τοπικών προϊόντων ποιότητας και η ενίσχυση των δραστηριοτήτων της οικοτεχνίας, της καθετοποίησης της παραγωγής και του εκσυγχρονισμού των μεθόδων παραγωγής στις πολλές πολύ μικρές εκμεταλλεύσεις θα πρέπει να είναι βασικές προτεραιότητες.

Η βιολογική παραγωγή, η οποία αναπτύσσεται τα τελευταία χρόνια, εκτιμάται ως ένα αποτελεσματικό μέσο για την αύξηση των αποδόσεων τόσο στον πρωτογενή, όσο και δευτερογενή τομέα. Ο τομέας της μεταποίησης στο μεγαλύτερο μέρος του είναι χαμηλής οργανωτικής ικανότητας, στηρίζεται στις δυνατότητες της μικρής επιχειρηματικότητας, ενώ εμφανίζει και σχετικά μικρή οικονομική σημασία κυρίως λόγω μεγέθους των επιχειρήσεων. Δεδομένου όμως ότι υπάρχουν ορισμένες δυναμικές μονάδες κυρίως στον κλάδο των γαλακτοκομικών προϊόντων και ταυτόχρονα, μία μερίδα επιχειρηματιών με όραμα και σε συνεχή αναζήτηση νέων ευκαιριών για διαφοροποίηση του προϊόντος, η ενσωμάτωση καινοτομιών στην παραγωγή αποτελεί σταθερά ακόμα ένα ζητούμενο όπως και η στροφή σε καινοτόμα έργα και συνεργασίες μεταξύ επιχειρήσεων και αναπτυξιακών φορέων που μπορούν να δημιουργήσουν τις προϋποθέσεις για αλλαγή του αναπτυξιακού μοντέλου, σύμφωνα με τις αρχές μίας «έξυπνης εξειδίκευσης». Κλείνοντας, οι προοπτικές του τουρισμού είναι άμεσα συνυφασμένες με την ολοκλήρωση της διασύνδεσης του με την πρωτογενή και δευτερογενή παραγωγή και τους τομείς του πολιτισμού και της προστασίας της μοναδικότητας του φυσικού περιβάλλοντος, ενώ εμπλουτίζονται με τη στήριξη αλιευτικών περιοχών και δραστηριοτήτων. Ένας κρίσιμος παράγοντας ωστόσο που πρέπει να ενσωματωθεί στο σχεδιασμό τόσο για την αειφόρο ανάπτυξη, όσο και για την τοπική τουριστική ανάπτυξη, είναι ο ανθρώπινος παράγοντας. Ειδικότερα, η κρίσιμη μάζα νεανικού πληθυσμού που υπάρχει στην περιοχή, με την ενίσχυση των επαγγελματικών τους δεξιοτήτων μπορεί να συμβάλλει στην ανάπτυξη μιας διαφοροποιημένης επιχειρηματικότητας σε τομείς όπως η μεταποίηση τοπικών προϊόντων, η οικοτεχνία, η κοινωνική επιχειρηματικότητα κ.λπ.

Συνοπτικά, πρόκειται για μία περιοχή με ιδιαίτερο φυσικό και πολιτιστικό πλούτο, ισχυρές κοινωνικές σχέσεις συνεργασίας και με θετικές προοπτικές σε ότι αφορά την τοπική οικονομία, κυρίως εξαιτίας των παραδοσιακών τοπικών ποιοτικών προϊόντων και του αδιάλειπτου προσανατολισμού στην αειφόρο ανάπτυξη. Αυτά είναι στοιχεία που πρέπει να ενσωματωθούν και να «απαντηθούν» πρώτα, μέσα από μία στρατηγική της ΟΤΔ.

5.4 ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΠΟΥ ΕΞΥΠΗΡΕΤΟΥΝΤΑΙ

Στο πλαίσιο της στρατηγικής τοπικής ανάπτυξης εξυπηρετούνται οι εξής θεματικές κατευθύνσεις :

ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ	Δ.Δ.	Σ.Κ	% ΣΚ
Θ.1 Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της αλυσίδας αξίας του αγρο-διατροφικού τομέα	1.273.100,00	2.160.100,00	34,68%
Θ.2 Βελτίωση της ελκυστικότητας της περιοχής παρέμβασης και ενίσχυση του τουριστικού προϊόντος	907.700,00	1.757.111,11	28,21%
Θ.3 Βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και ποιότητας ζωής του τοπικού πληθυσμού	1.582.200,00	1.672.200,00	26,85%
Θ.4 Διαφοροποίηση και ενδυνάμωση της τοπικής οικονομίας	397.000,00	639.500,00	10,27%
Γενικό άθροισμα	**4.160.000,00**	**6.228.911,11**	**100,00%**

5.5 ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ- ΣΤΟΧΟΙ

Με βάση τα παραπάνω, ο κεντρικός άξονας της Στρατηγικής ορίζεται ως εξής:

«Η έξυπνη, ολοκληρωμένη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη με έμφαση στην αειφόρο και υπεύθυνη διαχείριση του περιβάλλοντος και των τοπικών πόρων και στα διατροφικά προϊόντα ποιότητας»

Στο παραπάνω πλαίσιο, ως οριζόντιες προτεραιότητες τίθενται οι εξής:

- Η ενίσχυση των λειτουργικών διασυνδέσεων ανάμεσα σε όλους τους τομείς οικονομικής δραστηριότητας (πρωτογενής-δευτερογενής-τριτογενής) και σε επιμέρους συστήματα για την τοπική ανάπτυξη (φυσικό περιβάλλον-παραγωγή-πολιτισμός).
- Η ήπια και υπεύθυνη τουριστική ανάπτυξη και αξιοποίηση των δυνατοτήτων που προκύπτουν από το Φυσικό Πάρκο του Ψηλορείτη. «Ήπια» με την έννοια της μετριασμένης έντασης και της χαμηλής όχλησης στο φυσικό περιβάλλον, και «Υπεύθυνη», με την έννοια της εμψύχωσης των ανθρώπινων πόρων και της συμμετοχής των κοινωνικών εταίρων για δίκαιη και με σεβασμό στον πολιτισμό, διαχείριση του τουριστικού φαινομένου.
- Η ανασυγκρότηση του αγρο-διατροφικού συμπλέγματος, με ενίσχυση και προώθηση των προϊόντων ποιότητας, στήριξη της καινοτομίας στην παραγωγή και ενδυνάμωση των εξαγωγικών κλάδων και δραστηριοτήτων.
- Η ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς με έμφαση σε έξυπνες στρατηγικές και συνεργασίες για την αντιμετώπιση κρίσιμων προβλημάτων, την ανάπτυξη της βιώσιμης επιχειρηματικότητας και τη δημιουργία νέας απασχόλησης.

Τα παραπάνω εξειδικεύονται σε Στρατηγικούς Στόχους και Άξονες Παρέμβασης, οι οποίοι συμπεριλαμβάνουν παρεμβάσεις τόσο στις αγροτικές περιοχές του προγράμματος, όσο και στις περιοχές στη ζώνη αλιείας. Οι άξονες-στόχοι εξειδικεύονται ως εξής:

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 1. Διαφοροποίηση της τοπικής οικονομίας και ενίσχυση της προστιθέμενης αξίας των τοπικών προϊόντων και υπηρεσιών

Σκοπός είναι η ανάπτυξη του αγροδιατροφικού συμπλέγματος και η ενίσχυση των λειτουργικών και οικονομικών διασυνδέσεων μεταξύ του γεωργοκτηνοτροφικού κλάδου και των άλλων τομέων της βιοτεχνίας, της βιομηχανίας και των υπηρεσιών (με έμφαση στο εμπόριο και σε εναλλακτικές μορφές τουρισμού). Ακόμα, ειδικότερος σκοπός είναι η αύξηση της προστιθέμενης αξίας του τοπικού προϊόντος, μέσα από την ενίσχυση και υποστήριξη επιχειρήσεων που προσφέρουν προϊόντα αγροδιατροφής ιδιαίτερης ποιότητας, την προώθηση των εξαγωγών και την αποτελεσματικότερη προβολή και προώθηση της παραγωγής τους. Βασικές παρεμβάσεις θα αποτελέσουν γενικά, η στήριξη νέων ιδιωτικών επενδύσεων για τον εκσυγχρονισμό της δραστηριότητας στη μεταποίηση, το εμπόριο και τις υπηρεσίες ή ακόμα και για την επέκταση ή τη στροφή στον εναλλακτικό τουρισμό και στην αλιεία. Επίσης, προβλέπονται κίνητρα και ενισχύσεις για την ίδρυση νέων επιχειρήσεων, όπως και για την ανάπτυξη της οικοτεχνίας και δραστηριοτήτων τυποποίησης και συσκευασίας των γεωργικών και κτηνοτροφικών προϊόντων. Τέλος, εντάσσονται κοινές ενέργειες προβολής και προώθησης τοπικών προϊόντων, καθώς και δημόσια έργα που βοηθούν στην προσαρμοστικότητα και εκσυγχρονισμό της γεωργίας και της κτηνοτροφίας (π.χ. βελτίωση πρόσβασης σε αγροτικές εκμεταλλεύσεις, στροφή σε μη γεωργικές δραστηριότητες κ.λπ.). Ιδιαίτερη σημασία στο πλαίσιο του Στόχου θα δοθεί στην ενδυνάμωση του κλάδου της αλιείας και στην ενεργό ενσωμάτωση των αλιέων στα κίνητρα για νέες επενδύσεις και ανάπτυξη της μεταποίησης του προϊόντος τους. Σε όλα τα παραπάνω θα δοθεί βαρύτητα στην ενσωμάτωση της καινοτομίας σε όλες τις διαδικασίες παραγωγής των προϊόντων (μεταποίηση, τυποποίηση, εμπορία).

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 2. Αειφόρος ανάπτυξη του τουρισμού και διαχείριση του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος

Σκοπός είναι η προστασία του φυσικού περιβάλλοντος, η διατήρηση της βιοποικιλότητας και η ανάδειξη του πολιτισμικού αποθέματος. Κρίσιμη στο σημείο αυτό, είναι η ενθάρρυνση και ευαισθητοποίηση του πληθυσμού και η ενεργοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού για την αειφορική διαχείριση των φυσικών πόρων, καθώς και η ενημέρωση των τοπικών φορέων, των κατοίκων και των επιχειρηματιών για τις δυνατότητες τουριστικής ανάπτυξης που προκύπτουν, αλλά και τους περιορισμούς που επιβάλλονται (στη λογική της αειφορίας), για τη λειτουργία του Φυσικού Πάρκου του Ψηλορείτη (Παγκόσμιο Γεωπάρκο της UNESCO). Στο πλαίσιο του Στόχου, προβλέπονται παρεμβάσεις για την αποκατάσταση του φυσικού περιβάλλοντος, την οργάνωση της διαχείρισης των αποβλήτων και την επέκταση των περιβαλλοντικά φιλικών μεθόδων για την παραγωγή και τη διάδοση της χρήσης εναλλακτικών πηγών ενέργειας. Ακόμα συμπεριλαμβάνονται η ενίσχυση και δημιουργία υποδομών στον τομέα του πολιτισμού και σε ειδικές μορφές του εναλλακτικού τουρισμού (π.χ. πολυλειτουργικά αγροκτήματα), η ενθάρρυνση νέων πολιτιστικών δραστηριοτήτων και άυλες δράσεις ή επενδύσεις ίου χαρακτήρα για την ανάδειξη της τοπικής παραδοσιακής και αρχιτεκτονικής κληρονομιάς και την τουριστική προώθηση και προβολή της περιοχής. Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στην αποκατάσταση και την ανάδειξη του οικιστικού περιβάλλοντος, όπου υφίσταται αισθητική υποβάθμιση, έτσι ώστε η περιοχή να αποτελέσει ένα άρτιο και λειτουργικό χωρικό σύνολο και να βελτιώσει την ελκυστικότητά της. Ακόμα προβλέπονται ενέργειες εμψύχωσης και ευαισθητοποίησης γύρω από την ανάγκη προστασίας και σεβασμού της φέρουσας ικανότητας του φυσικού περιβάλλοντος, τις συμβατές μεθόδους που πρέπει να εφαρμόζονται ειδικά στην παραγωγή και στην καθημερινή λειτουργία των επιχειρήσεων και τα χαρακτηριστικά ενός αναδυόμενου-ενιαίου τουριστικού προϊόντος, με διακριτή πολιτιστική και γεωγραφική ταυτότητα, γύρω από τον Ψηλορείτη. Ειδική προτεραιότητα αποτελεί η ενθάρρυνση ενός νέου μοντέλου τουριστικής ανάπτυξης, το οποίο εμβαθύνει στην ήπια τουριστική αξιοποίηση πόρων, και εισάγει την έννοια της ευθύνης. «Υπεύθυνος τουρισμός» σημαίνει σεβασμός των αρχών της κοινωνικής και οικονομικής δικαιοσύνης και προστασία του περιβάλλοντος και των παραδόσεων του τόπου. Στο πλαίσιο αυτό, ο σκοπός για αειφόρο τουριστική ανάπτυξη συνδέεται με την χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη.

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 3. Η βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και των όρων της κοινωνικής και εδαφικής συνοχής

Σκοπός είναι η βελτίωση των όρων της ποιότητας ζωής για τον τοπικό πληθυσμό και η ενδυνάμωση της κοινωνικής συνοχής με ισόρροπη κατανομή των παρεμβάσεων και των ευκαιριών που θα δημιουργηθούν σε όλη την έκταση της περιοχής παρέμβασης. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην προώθηση της συνεργασίας, των λειτουργικών διασυνδέσεων και της κοινωνικής συνοχής, ανάμεσα στις ορεινές, πεδινές και παράκτιες περιοχές, ενώ συνολικά προτεραιότητα αποτελούν η αναβάθμιση υφιστάμενων δομών για την κοινωνική μέριμνα και προστασία καθώς και η δημιουργία νέων κοινωνικών υπηρεσιών μέσα από δημόσιες και ιδιωτικές επενδύσεις, όπου υπάρχει ανάγκη. Ακόμα, στο ίδιο πλαίσιο, δίνεται ιδιαίτερη σημασία στην προώθηση δραστηριοτήτων της κοινωνικής οικονομίας και στον εμπλουτισμό των διαθέσιμων κοινωνικών υπηρεσιών, με ενσωμάτωση νέων κλάδων, π.χ. εκπαίδευση-κατάρτιση, υγεία, υπηρεσίες οικογενειακής φροντίδας κ.λπ.. Ιδιαίτερη βαρύτητα θα δοθεί στην παροχή δημόσιων ή ιδιωτικών υπηρεσιών που θα απευθύνονται σε ευάλωτες ομάδες πληθυσμού όπως είναι οι ηλικιωμένοι (π.χ. στήριξη της ενεργούς γήρανσης).

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 4. Η έξυπνη ανάπτυξη με έμφαση στην καινοτομία, τη συνεργασία και την ανάπτυξη πιλοτικών σχεδίων

Σκοπός είναι η ανάπτυξη των συνεργασιών μεταξύ διαφορετικών παραγόντων από όλους τους τομείς και κλάδους οικονομικής δραστηριότητας και η ενίσχυση των σχέσεων συνεργασίας μεταξύ επιχειρήσεων και άλλων φορέων για την εκπαίδευση και την έρευνα, καθώς και μεταξύ διαφορετικών περιοχών. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην ανάπτυξη πιλοτικών και καινοτόμων έργων για την ανάπτυξη και την αντιμετώπιση κρίσιμων προβλημάτων που αφορούν από κοινού ομάδες επιχειρηματιών, συλλογικούς φορείς ή συλλογικά την περιοχή και άλλες περιοχές. Ανάλογα, δίνεται έμφαση στην περεταίρω προώθηση της δικτύωσης μεταξύ των επιχειρήσεων αλλά και στην εξεύρεση νέων μεθόδων για συμμετοχικό και συλλογικό σχεδιασμό. Η διατήρηση και η επέκταση υφιστάμενων δικτύων, με εξειδίκευση σε δράσεις προβολής και

προώθησης, αποτελεί προτεραιότητα, ωστόσο κρίνεται αναγκαία η συνεργασία και η επέκταση σε άλλες συλλογικές δράσεις προώθησης των τοπικών προϊόντων μέσω νέων καινοτόμων μεθόδων (π.χ. ενέργειες τύπου cashmob, δημιουργία τοπικών αγορών, μείωση της εφοδιαστικής αλυσίδας κ.λπ.). Στην κατεύθυνση αυτή πρέπει να αναπτυχθούν περισσότερο πρωτοβουλίες που έχουν δημιουργηθεί την προηγούμενη περίοδο όπως η Κάρτα Επιβράβευσης Επισκεπτών «Φίλοι του Ψηλορείτη» (Παράρτημα V, σημείο 5.1).
Γενικά, δίνεται προτεραιότητα σε οριζόντιες και κάθετες συνεργασίες μεταξύ των επιχειρήσεων και στην ανάληψη κοινής δράσης για την αντιμετώπιση κοινών προκλήσεων όπως και στην παντός είδους εφαρμογή τεχνολογικής καινοτομίας στην παραγωγή και προβλέπονται ενισχύσεις επιλεκτικά υφιστάμενων ή νέων επιχειρήσεων που δεσμεύονται σε τέτοιου είδους επενδύσεις. Τέλος, προβάλλεται και η ανάγκη για αξιοποίηση προηγμένων τεχνολογικά μεθόδων και καινοτόμων εφαρμογών για την τουριστική προβολή, την ανάδειξη των φυσικών και πολιτιστικών πόρων ή την στοχευμένη αντιμετώπιση αναπτυξιακών προβλημάτων της περιοχής (π.χ. περιβαλλοντική διαχείριση, παρακολούθηση κλιματικής αλλαγής).

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 5. Η ανάπτυξη και ενεργοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού

Ένας βασικός στόχος είναι η ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού, ως ο κινητήριος μοχλός για την επίτευξη όλων των παραπάνω στόχων του τοπικού προγράμματος μέσα από την επιμόρφωση, την κατάρτιση, τη μεταφορά τεχνογνωσίας σε θέματα που σχετίζονται κυρίως με το γεωργικό τομέα αλλά και με τομείς όπως το περιβάλλον, ο τουρισμός και οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού, ο πολιτισμός, η επιχειρηματικότητα κ.λπ.
Άμεσα από το τοπικό πρόγραμμα υποστηρίζεται η υλοποίηση δράσεων κατάρτισης, επίδειξης δοκιμασμένων εφαρμογών, ενημέρωσης, βραχυπρόθεσμων ανταλλαγών και επισκέψεων σε αγροτικές εκμεταλλεύσεις.
Έμμεσα υποστηρίζεται μέσα από την ενεργοποίηση τοπικών δικτύων, συνεργασιών και αρμόδιων φορέων (δημόσιου και ιδιωτικού χαρακτήρα – δίκτυα, επιμελητήρια, επιστημονικοί φορείς) που θα συμβάλλουν στο μεγαλύτερο δυνατό βαθμό στη διάχυση της γνώσης, της πληροφορίας και της έρευνας σε θέματα που σχετίζονται με την προστασία του περιβάλλοντος, τον τοπικό φυσικό και πολιτιστικό πλούτο, την αειφορική ανάπτυξη, την κοινωνική επιχειρηματικότητα, την ανάπτυξη καινοτόμων προϊόντων και δράσεων κ.λπ.. Οι παραπάνω φορείς θα λειτουργήσουν ως εμψυχωτές στην ενεργοποίηση και ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού της περιοχής προσφέροντάς τους την μακροχρόνια γνώση και εμπειρία που διαθέτουν για μια επιτυχημένη επιχειρηματική προσπάθεια σε καινοτόμες ή μη δραστηριότητες.

Κάθε ένας από τους παραπάνω στρατηγικούς στόχους εξειδικεύεται περαιτέρω σε Ειδικούς Στόχους (ΕΣ) ως εξής:

ΣΣ 1. Διαφοροποίηση της τοπικής οικονομίας και ενίσχυση της προστιθέμενης αξίας των τοπικών προϊόντων και υπηρεσιών

- ΕΣ 1.1. Δημιουργία προϋποθέσεων διαφοροποίησης και ενίσχυση του εισοδήματος του τοπικού πληθυσμού
- ΕΣ 1.2. Ανάδειξη της ταυτότητας και αναβάθμιση της ποιότητας των τοπικών αγροτικών και αλιευτικών προϊόντων
- ΕΣ 1.3. Προώθηση των τοπικών προϊόντων και υπηρεσιών
- ΕΣ 1.4. Διοχέτευση με συστηματικό τρόπο τοπικών αγροτικών και αλιευτικών προϊόντων στην τουριστική αγορά, έτσι ώστε να δημιουργηθεί ένα ολοκληρωμένο παραγωγικό κύκλωμα μεταξύ πρωτογενούς και τριτογενούς τομέα
- ΕΣ 1.5. Αναδιοργάνωση και προσαρμογή των τοπικών επιχειρήσεων στο οικονομικό περιβάλλον.
- ΕΣ 1.6. Ανάπτυξη ενός «διακριτού» τουριστικού προϊόντος
- ΕΣ 1.7. Αναβάθμιση της ποιότητας των υπηρεσιών εστίασης και αναψυχής

ΣΣ 2. Αειφόρος ανάπτυξη του τουρισμού και διαχείριση του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος

- ΕΣ 2.1. Προστασία και ανάδειξη του πολιτιστικού περιβάλλοντος και της πολιτιστικής κληρονομιάς
- ΕΣ 2.2. Ανάδειξη των ιδιαίτερων στοιχείων του τοπικού οικιστικού –δομημένου περιβάλλοντος

- ΕΣ 2.3. Προστασία του φυσικού περιβάλλοντος-αειφόρος διαχείριση και αξιοποίηση των φυσικών πόρων
- ΕΣ 2.4. .4. Προστασία του παράκτιου και θαλάσσιου φυσικού περιβάλλοντος- αειφόρος διαχείριση και αξιοποίηση των φυσικών πόρων (μόνο για τις ζώνες αλιείας)
- ΕΣ 2.5. Βελτίωση της εικόνας και ενίσχυση της ταυτότητας της περιοχής παρέμβασης

ΣΣ 3. Η βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και των όρων της κοινωνικής και εδαφικής συνοχής

- ΕΣ 3.1. Δημιουργία, βελτίωση ή επέκταση τοπικών υπηρεσιών για τον πληθυσμό της περιοχής στον τομέα του πολιτισμού και της ψυχαγωγίας
- ΕΣ 3.2. Δημιουργία και βελτίωση των κοινωνικών υποδομών και εμπλουτισμός των κοινωνικών υπηρεσιών, προς όφελος κατοίκων και επισκεπτών
- ΕΣ 3.3. Αισθητική και περιβαλλοντική αναβάθμιση των οικισμών και βελτίωση της λειτουργικότητάς τους

ΣΣ 4. Η έξυπνη ανάπτυξη με έμφαση στην καινοτομία, τη συνεργασία και την ανάπτυξη πιλοτικών σχεδίων

- ΕΣ 4.1. Δικτύωση – Προώθηση συλλογικών, τομεακών και διατομεακών δράσεων μέσα από την ανάπτυξη δικτύων συνεργασίας
- ΕΣ 4.2. Δημιουργία - Ενδυνάμωση Συλλογικών Σχημάτων Αναπτυξιακής Πολιτικής
- ΕΣ 4.3. Αφύπνιση και ενδυνάμωση του τοπικού πληθυσμού, των επιχειρηματιών και των τοπικών αναπτυξιακών φορέων μέσω της ενεργής συμμετοχής τους στην τοπική ανάπτυξη
- ΕΣ4.4. Αξιοποίηση καλών πρακτικών

ΣΣ 5. Η ανάπτυξη και ενεργοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού

- ΕΣ 5.1. Αναβάθμιση των δεξιοτήτων των τοπικών ανθρώπινων πόρων για την αύξηση της ανταγωνιστικότητας του τοπικού προϊόντος και την διαφοροποίηση του κλάδου της γεωργίας – κτηνοτροφίας
- ΕΣ 5.2. Αναβάθμιση των δεξιοτήτων των τοπικών ανθρώπινων πόρων για την αύξηση της ανταγωνιστικότητας του τοπικού προϊόντος και την διαφοροποίηση του κλάδου της αλιείας (μόνο για τις ζώνες αλιείας)
- ΕΣ 5.3. Αναβάθμιση των δεξιοτήτων και γνώσεων του ανθρώπινου δυναμικού για την εφαρμογή μεθόδων φιλικών προς το περιβάλλον στην παραγωγική διαδικασία και την προστασία και ορθή διαχείριση των πόρων.

5.6 ΚΑΙΝΟΤΟΜΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ

Στο πλαίσιο της τοπικής στρατηγικής, η καινοτομία συνδέεται με το ερώτημα «τι χρειάζεται και τι θέλει να αλλάξει η τοπική κοινότητα» το οποίο θα δημιουργήσει πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα, που θα διαχέονται σε όλους τους τομείς της οικονομίας και σε όλες τις περιοχές εντός της περιοχής παρέμβασης. Παρόλα αυτά, δεδομένου ότι η στρατηγική είναι εξ' ορισμού τοπική και σχετικά μικρής κλίμακας, είναι κατανοητό ότι δεν μπορεί να έχει τη δύναμη να μεταμορφώσει στο βραχυπρόθεσμο ορίζοντα τις συνθήκες διαβίωσης για όλους τους κατοίκους με ενιαία και ομοιόμορφα οφέλη για όλο τον τοπικό πληθυσμό ή ακόμα τους όρους διάρθρωσης και τις συνθήκες οργάνωσης της οικονομίας.
Σύμφωνα με την αντίληψη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Τοπική Ανάπτυξη με Πρωτοβουλία των Τοπικών Κοινοτήτων (CLLD), όπως αυτή περιγράφεται σε σχετική έκθεση[1], οι δράσεις που επιλέγονται, είναι επιθυμητό και κρίσιμο να μπορούν να έχουν σωρευτικά αποτελέσματα για την τοπική ανάπτυξη. Στο

[1] Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία, Έκθεση με τίτλο «Καθοδήγηση για τα κράτη μέλη και για τις αρχές του προγράμματος - Καθοδήγηση για τους δικαιούχους - Καθοδήγηση για τους τοπικούς φορείς σχετικά με την τοπική ανάπτυξη με πρωτοβουλία των τοπικών κοινοτήτων», Έκδοση 2η, Αύγουστος 2014.

πλαίσιο αυτό, το Τοπικό Πρόγραμμα, αντί της χρησιμοποίησης του συνόλου των πόρων που διατίθενται για την κάλυψη των βασικών αναγκών, εστιάζει σε μια νέα προσέγγιση τόσο όσον αφορά τα προβλήματα, όσο και τις ευκαιρίες, καθώς και διερευνά νέους τρόπους αντιμετώπισης που μπορούν να οδηγήσουν σε πιο μακροπρόθεσμες και βιώσιμες λύσεις και διασφαλίζουν οφέλη σε πολλούς τομείς και επιμέρους συστήματα της οικονομικής και κοινωνικής δραστηριότητας. Η προσέγγιση αυτή εστιάζει στην ανάπτυξη ενός είδους «τοπικής δημιουργικότητας» και προτείνει τα εξής:

Για τη διαφοροποίηση και την ανταγωνιστικότητα της τοπικής οικονομίας. Μέσα από το πρόγραμμα, προωθείται η ανάπτυξη νέων προϊόντων, ή η στήριξη καινοτομιών στη διαδικασία παραγωγής, με περαιτέρω επεξεργασία ποιοτικών πρώτων υλών με στόχο την παραγωγή προϊόντων υψηλής διατροφικής αξίας ειδικά από τη γεωργία και την κτηνοτροφία, κάνοντας χρήση της εφαρμοσμένης έρευνας και της νέας τεχνολογίας. Επίσης η ανάπτυξη της οικοτεχνίας και των πολυλειτουργικών αγροκτημάτων είναι μια προσπάθεια άμεσης διασύνδεσης του πρωτογενή με τους άλλους τομείς της οικονομίας, αλλά και συμβολής στην εξωστρέφεια και την αναμετάδοση παραδοσιακών τεχνικών παραγωγής που εκτός των άλλων αποτελούν ένα αναπόσπαστο τμήμα της τοπικής πολιτιστικής παράδοσης.
Ακόμα, προτείνεται η ανάπτυξη ενός συνολικού τοπικού προϊόντος, με αξιοποίηση τουριστικών πλεονεκτημάτων και ανάδειξη της τοπικής ταυτότητας. Η ΟΤΔ έχει ήδη προωθήσει από προηγούμενες εφαρμογές της προσέγγισης LEADER πιλοτικές δράσεις οι οποίες αναφέρονται στην εστίαση όπως οι χώροι εστίασης «ΨΗΛΟΡΕΙΤΗ ΓΕΥΣΕΙΣ», οι οποίοι είχαν γίνει αποδεκτοί ως πιλοτική ενέργεια από τη Διαχειριστική Αρχή της Πρωτοβουλίας LEADER+. Στο παρόν τοπικό πρόγραμμα η ΟΤΔ προωθεί την πιλοτική αυτή ενέργεια δίνοντας μεγαλύτερη βαρύτητα στα κριτήρια επιλογής.
Ακόμα η ΟΤΔ εστιάζει στην ανάδειξη νέων προϊόντων που συνδέονται με τη θάλασσα και στην αναζήτηση ενός νέου μοντέλου ανάπτυξης που προωθεί τη λειτουργική σύνδεση των παράκτιων περιοχών με την ενδοχώρα. Αυτή η λειτουργική διασύνδεση αποτελούσε ανέκαθεν ένα από τους βασικούς στόχους της ΟΤΔ, αλλά σήμερα περισσότερο από ποτέ της δίνεται η ευκαιρία, παρέχοντας στους αλιείς τη δυνατότητα ανάπτυξης επιχειρήσεων, αλλά και τη βελτίωση των υποδομών που υποστηρίζουν τη δραστηριότητά τους. Αυτό είναι μία καινοτομία στη μέχρι σήμερα τοπική στρατηγική, η οποία μπορεί να έχει ιδιαίτερα οφέλη τόσο για την αειφορία, όσο και για την ανάπτυξη.

Μέσω της βελτίωσης και ανάπτυξης δικτυώσεων και συνεργασιών.
Η περιοχή έχει εμπειρία στην ανάπτυξη δικτύωσης και συνεργασίας μεταξύ των επιχειρήσεων από την υλοποίηση των προηγούμενων φάσεων του προγράμματος LEADER. Στην περιοχή παρέμβασης έχει συσταθεί ήδη, μέσω της κοινοτικής πρωτοβουλίας LEADER+ και λειτουργεί δίκτυο επιχειρήσεων στο οποίο συμμετέχουν 60 περίπου επιχειρήσεις της περιοχής. Το δίκτυο έχει χαρακτηριστικά της κάθετης συνεργασίας. Ήδη σε συνεργασία με την ΟΤΔ το δίκτυο διαχειρίζεται την κάρτα επιβράβευσης επισκεπτών «ΦΙΛΟΙ ΤΟΥ ΨΗΛΟΡΕΙΤΗ» και στους άμεσους στόχους όπως διατυπώθηκαν στη διαβούλευση με την ΟΤΔ, είναι η επέκταση των δραστηριοτήτων του με την μείωση της εφοδιαστικής αλυσίδας μέσω ανάλογων ενεργειών (π.χ. ηλεκτρονικό εμπόριο, συνεργασία με καταστήματα λιανικού εμπορίου, περαιτέρω ανάπτυξη της κάρτας επιβράβευσης κ.λπ.).
Αναπτύσσοντας τη συνεργασία ανάμεσα σε διαφορετικά ενδιαφερόμενα μέρη όπως πανεπιστήμια, ερευνητικά ιδρύματα, ιδιώτες, τοπικές επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται και γνωρίζουν την περιοχή, αλλά και φορείς από άλλες περιοχές με παρόμοια προβλήματα, η τοπική στρατηγική έχει περισσότερες δυνατότητες να αξιοποιήσει τους υφιστάμενους πόρους με νέους και δημιουργικούς τρόπους, μαθαίνοντας παράλληλα από την ανταλλαγή εμπειριών και καλών πρακτικών. Απώτερος στόχος και φιλοδοξία, είναι οι συνεργασίες που θα αναπτυχθούν στο πλαίσιο του προγράμματος, να μετατραπούν σε πλατφόρμες για «κοινωνική, επιχειρηματική και οικολογική καινοτομία» στο μέλλον και να μοχλεύσουν στη συνέχεια χρηματοδοτικούς πόρους για τη συνέχιση και κλιμάκωση αποτελεσματικών λύσεων στο τοπικό επίπεδο. Ειδικά σε ότι αφορά τις συμπράξεις με σκοπό την ανάδειξη πιλοτικών σχεδίων για την ανάπτυξη, η καινοτομία δεν αποτελεί μοναδικό ζητούμενο, αλλά μεγάλη έμφαση δίνεται στη διασφάλιση σχέσεων σταθερότητας και εμπιστοσύνης για την κάλυψη κρίσιμων βραχυπρόθεσμων αναγκών.

Οι προτεινόμενες συνεργασίες και οι αντίστοιχες θεματικές ενότητες, βασίζονται αφενός σε ζωτικά προβλήματα της περιοχής όπως είναι η υποβάθμιση του φυσικού περιβάλλοντος λόγω των ανθρωπογενών παρεμβάσεων (γεωργία – κτηνοτροφία) και αφετέρου στην αξιοποίηση της πλούσιας βιοποικιλότητας (αρωματικά φυτά), η οποία μπορεί να συμβάλλει στην παραγωγή ποιοτικότερων αγροδιατροφικών προϊόντων ή και τη δημιουργία νέων.

6 ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ

ΤΙΤΛΟΣ ΥΠΟΜΕΤΡΟΥ	ΚΩΔΙΚΟΣ	ΣΥΝ. ΚΟΣΤΟΣ	ΔΗΜ. ΔΑΠ.	ΚΟΙΝ. ΣΥΜΜ.	ΕΘΝ. ΣΥΜΜ.	ΙΔΙΩΤ. ΣΥΜΜ.
ΜΕΤΡΟ 19 «ΤΟΠΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΜΕ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ ΤΟΠΙΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ (CLLD) – LEADER» ΠΑΑ 2014 -2020						
Στήριξη για την προετοιμασία στρατηγικής της τοπικής ανάπτυξης	19.1	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Στήριξη υλοποίησης δράσεων των στρατηγικών τοπικής ανάπτυξης με πρωτοβουλία τοπικών κοινοτήτων (CLLD/LEADER)	19.2	5.999.311,00	3.930.400,00	3.537.360,00	393.040,00	2.068.911,00
Στήριξη για την προπαρασκευή και την υλοποίηση της συνεργασίας (διακρατική και διατοπική)	19.3	229.600,00	229.600,00	171.090,00	58.510,00	0,00
Στήριξη για τις λειτουργικές δαπάνες και την εμψύχωση	19.4	1.040.000,00	1.040.000,00	936.000,00	104.000,00	0,00
ΣΥΝΟΛΟ ΜΕΤΡΟΥ 19 ΠΑΑ 2014 -2020		**7.268.911,00**	**5.200.000,00**	**4.644.450,00**	**555.550,00**	**2.068.911,00**